

Slovenski VESTNIK

LETNIK XLI.

CELOVEC, PETEK, 30. MAJ 1986

ŠTEV. 22 (2278)

Mednarodni seminarji krepijo pomen manjšin Na Gradiščanskem razprava o življenju v dveh kulturah

„Okrepiti družbeni položaj narodnih skupnosti“ je bil eden glavnih ciljev mednarodnega simpozija narodnih skupnosti na gradu Schlaining začetek tega tedna na Gradiščanskem. Udeleženci iz Avstrije, Francije, Italije in Švice so obravnavali življenje narodnih skupnosti v dveh kulturah oz. z dvema kulturama. Že prvi dan simpozija je pokazal precejšnjo odzivnost, saj so se poleg koroških Slovencev, gradiščanskih Hrvatov in Madžarov in zainteresiranih znanstvenikov udeležili simpozija tudi predstavniki gradiščanskih asimilantov Fritz Robak ter med drugim predstavnik urada zveznega kancelerja dr. Heinz Tichy. Tichy je teden poprej referiral v Neumarktu na 20. mednarodnem seminarju, ki ga prireja „Karl-Brunner-Haus“. Tam je dr. Tichy med drugim priznal, da „po vsej Evropi na novo ovrednotijo pomen manjšin, ki nenazadnje uživajo današnji trend k majhnim, preglednim strukturam.“

„Nespametno bi bilo opustiti sedanje oblike kulturnega delovanja narodnih skupnosti“ je v svojem predavanju povedal dr. Gero Fischer; nasprotno, treba bi jih bilo vzeti kot podlago sodobnega kulturnega delovanja in jih obogatiti z demokratičnimi vsebinami, h katerim spada tudi kultura antifašističnega upora koroških Slovencev. Precej presenetil je udeležence mednarodnega srečanja dunajski romanist dr. Peter Kirsch, ki je v svojem predavanju o manjšinskih literaturah izpostavil njih pozitivno vlogo za celoten družbeni ustroj. O možnostih in mejah kulturnega delovanja na primeru Okcitancev v Franciji pa je govoril prof. Robert Lafont.

Nadvse živahna in zanimiva je bila tudi ponedeljkova podijska diskusija, ki jo je v izvelečkih bilo možno poslušati včeraj zvečer (med 17.10 in 18.00) v O 1. Alzaški Nemeč Eugene

Philipps iz Straßburga je v tej razpravi načelno pozdravil dvojezičnost, vendar opozoril, da dobiva vse negativne predznake, če se dvojezičnosti poslužuje le manjšina. Hansjörg Waldner iz Južnega Tirolskega je obžaloval, da je v njegovi domovini ločevanje narodnosti tudi v zavesti že tako napredovalo, da je kulturna in jezikovna izmenjava skoraj popolnoma onemogočena. Na temo „Asimilacija“ ali samouveljavljanje“ so se med drugim javili tudi Reginald Vospernik, Peter Tyrán in predstavnik gradiščanskih Madžarov. S petimi vprašanji pa je Peter Gstettner opozoril na izrivljanje slovenščine iz javnosti na Koroškem in na nepopravljivo škodo, ki bi jo povzročilo morebitno ločevanje narodnosti v šolah dvojezičnega področja na Koroškem. V razpravo se je vključil tudi Fritz Robak, ki je med drugim zagovarjal

pravico do „izmenjavanja materinskega jezika“, na kar ga je Janko Messner – ob smehu številnih poslušalcev – zavrnil z ugotovitvijo, da si bo pač Robak v ta namen moral izmenjati svojo lastno mater!

S predavanjem o alzaški kulturi in delovnimi krožki o identiteti koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov se je v torek in sredo nadaljeval ta mednarodni simpozij, ki sta ga pripravila dunajski Inštitut za regionalne jezike in kulture (IDI) ter ARGE Region-Kultur.

Seminar v Neumarktu

Na že omenjenem manjšinskem seminarju v Neumarktu pa so obravnavali položaj alzaške manjšine (Julien Schies), položaj Slovencev v Furlaniji Julijski krajini (Jože Pirjevec), turško-grško življenje na Cipru (Karl-Heinz Unger) in položaj manjšin v Avstriji (dr. Heinz Tichy). Med drugim je dr. Tichy svaril pred tem, da se številke ljudskih štetij ne smejo uporabljati za ugotavljanje moči narodne skupnosti. Ponovil pa je tudi ugotovitev vrhovnega sodišča, da za manjšine ne sme veljati samo načelo enakopravnosti, temveč, da jih je preko tega treba zavestno pospeševati.

Prav bi bilo, da bi te besede padle na vsaj malo rodovitna tla na Koroškem.

Izjava ZSO k predsedniškim volitvam

V nedeljo 8. junija 1986 bo avstrijsko prebivalstvo dokončno volilo zveznega predsednika.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem kot nadstrankarska, zbirna narodna organizacija v smislu svoje politične usmeritve ne daje posebnega volilnega proglasa. Odbornikom in aktivistom ZSO, ki so se opredelili za kandidata SPÖ dr. Kurta Steyrerja, dajemo v našem glasilu možnost, da to podporo Steyrerju tudi javno izrazijo.

Nekateri volilci Frede Meissner-Blau in tudi taki, ki v prvem krogu niso glasovali ali so oddali neveljavno glas, so se tokrat odločili za podporo kandidatu SPÖ. Tudi njihovo obrazložitev smo objavili v našem glasilu.

Z veliko zaskrbljenostjo pa ZSO ugotavlja, da koroške stranke v vedno večji meri tekmujejo za glasove nemških nacionalistov in bivših nacistov. Tako npr. so glasila koroških deželnozborskih strank na nesramen način podpihovala antisemitizem, pred nekaj dnevi pa so se šefi treh koroških strank poklonili bivšim visoko dekoriranim nacistom.

Ali res mislita Wagner in Scheucher prehiteti Haiderja na desni? ZSO zavrača tako oportunistično politiko in sviri pred tem, ker prav v takem političnem ozračju uspevajo razni demagogi, katerih ravno na Koroškem ne manjka.

Slovenski VESTNIK praznuje 40-letnico

Bralce in prijatelje ter bivše in sedanje sodelavce vabimo na

slavnostno prireditev

ki bo v soboto 14. junija 1986 s pričetkom ob 20.00 uri v Mestni hiši v Borovljah.

Pester kulturni spored bodo oblikovali:

- Moški pevski zbor SPD Borovlje;
- Mešani pevski zbor „PODJUNA PLIBERK“;
- Koroški oktet KUD „Prežihov Voranc“ Ravne na Koroškem;
- Hatski trio z Gradiščanske;
- Gledališki igralec ANTON PETJE, član Slovenskega stalnega gledališča v Trstu;
- Gledališki igralec PETER RAAB, član Mestnega gledališča v Celovcu.

Po kulturnem sporedu bo DRUŽABNOST. Za PLES bo igral ansambel „12. NADSTROPJE“ iz Ljubljane.

Prisrčno vabljeni!

Južnotirolska podpora Slovincem

Študentje univerze v Innsbrucku so prejšnjo sredo vabili na prireditev o sedanjem položaju in zgodovini koroških Slovencev. V okviru študija sodobne zgodovine prirejajo pri prof. Steiningerju diskusije o perečih sodobnih vprašanjih. Na zadnjo diskusijo so vabili tajnika ZSO Marjana Sturm, predsednika koroškega heimatdiensta Josefa Feldnerja in južnotirolskega deželnega poslanca Huberta Frasnelli, ki se je letos na Koroškem seznanil s položajem slovenske narodne skupnosti.

V dvourni razpravi so imeli študentje možnost spoznati si zelo nasprotujoča stališča. Medtem ko je Feldner skušal lepo demokratično popleskati obraz svoje organizacije, češ, da ima manjšina svoje pravice, „ki pa ne smejo postati dolžnosti za večino“, je bil soočen z vprašanji študentov zakaj svoja stališča danes tako previdno zavija v vato, ko so pa njegova re-

snična stališča znana iz njegovega glasila Ruf der Heimat. Na drugi strani pa je Marjan Sturm poslušalcem dokazal organizacijsko in personalno kontinuiteto nemško-nacionalnih sil od leta 1920, preko nacistične dobe do danes.

Hubert Frasnelli pa je ponovil svoje stališče, ki ga je povedal že na Koroškem, da je tukaj spoznal ogroženo manjšino. Popolnoma pa ga je pretreslo zadržanje visokega koroškega uradnika, ki je samoumevno razlagal kako je manjšina „izginjala“ v zadnjih letih. Na zahtevo Feldnerja, naj se Slovenci vsedejo s KHDjem za eno mizo pa je odgovoril, da bi to pomenilo v prenešanem primeru isto, kot da nekdo od Južnih Tirolcev zahteva naj se vsedejo za eno mizo s (fašistično) stranko MSI. Na račun svoje lastne strake (SVP) pa kritiziral, da se je zanimala samo za svoj položaj, za odnos Avstrije do manjšin pa se prej ni zanimala!

PREBERITE

na strani

- 2 Sedmojulijska zakonodaja kaže svoj protimanjšinski obraz
- 3 Umetniško uveljavljanje Ernsta Arbeitsteina in Hanzija Artača
- 4 Razgibana kulturna dejavnost pod Jepo
- 5 Pevski zbor „Lipa zelenela je“ gostoval na Koroškem
- 6 Pisma bralcev
- 8 Celovski občini je slovenščina trn v peti

Kako Waldheim, Wagner in Pust „premagujejo“ nacistično preteklost

Na objavo dokumentov o njegovi sicer zamolčani vlogi, ki jo je kot štabni oficir Hitlerjeve vojske odigral med drugo svetovno vojno v Grčiji in Jugoslaviji, je predsedniški kandidat Kurt Waldheim imel le odgovor, da se ničesar več ne spominja. Za čudo pa je bilo te njegove pozabljivosti konec, ko je v teku predvolilne agitacije obiskal Koroško: tukaj so ga očito prevzela domovinska čustva, da je iz svojega sicer tako slabega spomina izkopal sporočilo, da je med drugo svetovno vojno branil domovino in kot številni tisoči drugih izpolnjeval svojo dolžnost.

Waldheimu je treba čisto resno vprašati, katero domovino je pred kom branil, ko je bil v Jugoslaviji vključen v boj proti narodnoosvobodilni vojski jugoslovanskih narodov? Za obrambo avstrijske domovine prav gotovo ni šlo, ko je Hitlerjeva Nemčija okupirala eno državo za drugo, kjer so se potem nacistične horde izdivjale nad domačim prebivalstvom!

Vprašati pa je treba tudi deželnega

glavarja Wagnerja, kako si predstavlja premaganje nacistične preteklosti, če si za svoj pouk o zgodovini izbere prav srečanje najvišjih Hitlerjevih odlikovancev – Ritterkreuzträgerjev? Kako naj razumemo njegovo ugotovitev, da se je v Avstriji v zadnjih 41 letih vodila vzorna politika sprave – mar sprave z bivšimi nacisti in z nacizmom? In če je govoril proti odpiranju zgodovinskih dejstev: nesporno zgodovinsko dejstvo je, da niso bili partizani tisti, ki so podrli mejo na Karavankah; zato gre Wagnerjev izpad proti nedavno odkritemu spomeniku jugoslovanskim žrtvam fašizma na Dunaju v zelo nevarno smer.

V tisto smer namreč, kjer se je znašel na isti ravni z Ingomarjem Pustom. O Pustu pa je vendar znano, kakšen „specialist“ je za poveljevanje junaštva nacističnih vojakov in za blatenje protifašističnih borcev. In te svoje sposobnosti je ponovno dokazal tudi na že omenjenem srečanju bivših Hitlerjevih „vitezov“, ko je udeležencem slikal koroški prastrah ter ga utemeljeval tudi s

tem, da slovenska mladina na Koroškem še vedno goji mit partizanstva.

V taki povezavi dobijo besede o obrambi domovine, o izpolnjevanju dolžnosti in o junaštvu seveda določen prizvok, zlasti če naj bi veljale za Avstrijce in za Avstrijo, ki po drugi strani že vsa povojna leta uspešno uveljavlja geslo o „prvi žrtvi“ nacizma. Tej vlogi Avstrije gotovo ne ustreza povečevanje ljudi, ki do si Hitlerjeve viteške križce „zaslužili“ nekje na Severnem morju, pri Stalingradu ali na Kreti. Prav tako v nasprotju s protifašistično nalogo Avstrije pa je tudi blatenje protifašističnih borcev in žrtev fašizma, kajti prav nanje in na njihov doprinos k zmagi nad nacifašizmom se je sklicevala Avstrija pri pogajanjih za državno pogodbo, ko je morala polagati račun o tem, kako je v smislu moskovske deklaracije izpolnila svoj delež za osvoboditev.

Udarec v obraz zgodovinskim dejstvom pomeni zato takšno premaganje nacistične preteklosti, kakršno se kaže od Waldheimove obrambe domovine pa do Wagnerje-

Veranstalter des Treffens waren die Kärntner Ritterkreuzträger Oberst i. R. Hans Hirn, der als Flieger als erster die Katastrophe von Stalingrad erkannt hatte. Oberst i. R. Hans Rohr erwarb sein Ritterkreuz am Eismeer. Admiral Birnbacher (Villach) hat sich als Schnellbootführer ausgezeichnet, Brigadier i. R. Pippan (Velden) als Sturzkampfflieger. Eichenlaubträger Oberst Reinhold Egger (Millstatt) holte sich das Ritterkreuz in Kreta. Tapferkeitsoffizier Max Rapp (Klagenfurt) hatte am Eismeer eine schon aufgegebene Brücke gehalten und so über 600 Gebirgsjägern das Leben gerettet.

Odlomek iz poročila v Volkszeitung kaže, kje so koroški Ritterkreuzträgerji „brani domovino“ ter si zaslužili najvišje Hitlerjevo odlikovanje.

vega nastopa na zboru Ritterkreuzträgerjev. (Da to pač ustreza le Pustovemu zgodovinopisju, je dovolj značilno.) Sicer pa je spitalsko srečanje po udeležbi – zbrani so bili bivši Hitlerjevi „vitezi“ iz Avstrije, Južne Tirolske in ZR Nemčije – manifestiralo tudi videz nekdanje velikonemške razsežnosti...

Koga boste volili 8. julija?

Bližamo se drugemu krogu volitev avstrijskega državnega predsednika. Ker 4. maja nobeden od kandidatov ni dobil absolutne večine, si stojita sedaj nasproti dr. Kurt Steyrer in dr. Kurt Waldheim, ki sta pri zadnjih volitvah dobila največ glasov.

Odločitev o zmagi bo krojilo tokrat predvsem tistih 900.000 avstrijskih državljanov, ki so 4. maja pokazali določeno protestno zadržanje s tem, da so volili oba ostala kandidata, oddali neveljavno glasovnico ali se volitev sploh niso udeležili.

Znotraj Zveze slovenskih organizacij, ki pri zadnjih volitvah ni izdala posebnega proglasa, so se posamezniki odločili predvsem za podporo dr. Steyrerja, oz. Frede Meissner-Blau. Izven nje pa so posamezniki volili tudi dr. Waldheima.

Sedaj, ko je izbira možna le med dvema kandidatom, precejšen del volilcev tudi med koroškimi Slovenci ne bo spremenil svojega volilnega zadržanja. Posamezniki znotraj Zveze slovenskih organizacij so se spet odločili za podporo dr. Kurta Steyrerja, so pa tudi taki, ki bodo iz protesta tudi sedaj oddali neveljavno glasovnico.

Od posameznikov z različnim volilnim zadržanjem 4. maja smo hoteli vedeti, kako se bodo zadržali pri volitvah 8. junija.

SV: Koga boste volili 8. junija in zakaj?

Dr. Helga Mračnikar, (Plešerka): 4. maja sem volila Fredo Meissner-Blau. Do kandidata socialistične stranke dr. Steyrerja imam zelo kritične pripombe. Predvsem se mi zdi nevzdržno in nezaslišano, da Steyrerjevi koroški strankarski kolegi Leopold Wagner in drugi – enako kot övp-jevski Graff – podpihujejo antisemitizem. V svojem oportunizmu gredo žal še dalje in se klanjajo bivšim SS-ovskim nacistom in trobijo v isti rog kot Haider, ko nasprotuje postavitvi spomenika žrtvam nacizma na Dunaju.

Kljub temu pa mislim, da bi bil dr. Waldheim kot najvišji predstavnik Avstrije še večja škoda za našo republiko.

V zavesti, da je neveljavna glas glas za Waldheima, bom tokrat volila dr. Kurta Steyrerja.

Hanzi Ogris (župan, Bilčovs): Podpiram dr. Kurta Steyrerja, ki ga smatram za vrednega naslednika dr. Kirchschlägerja. Ob teh volitvah gre več kot kdaj prej tudi za ugled naše države v mednarodni javnosti.

Prepričan sem, da bo dr. Steyrer skrbel za ugled in za sporazumevanje in mir v državi in da se bo zavzemal za dejansko enakopravnost vseh državljanov.

Lipej Kolenik (Čirkovče): V prvem kolu predsedniških volitev sem volil Fredo Meissner-Blau. Čeprav nisem član SPÖ in ostro obsojam ravnanje vodilnih funkcionarjev koroške SPÖ, ki v šolskem vprašanju prevzema pozicije KHD-ja, in se njeni funkcionarji družijo z bivšimi visokoodlikovanimi nacisti (Wagner prejšnjo soboto v Spittalu), bom volil tokrat dr. Kurta Steyrerja.

V Velikovu je namreč dr. Kurt Waldheim na svojem volilnem zborovanju povedal, da je kot nemški vojak „izvrševal le svojo dolžnost“ in „brani domovino“ (na Balkanu?). Kot žrtev fašizma in antifašistični bореc smatram, da je ta njegova izjava za demokratično mislečega človeka nesprejemljiva. Takšen človek ne sme postati predsednik Avstrije.

Skupina podpisnikov obeh narodnosti je naslovila odprto pismo Steyrerju, v katerem pravi, da ga name-rava voliti. Poziva ga pa, da javno zavzame stališče do politike koroškega vodstva SPÖ. Med drugim se naj distancira od antisemitskih parol v „KTZ“, predvsem pa se naj ogradi do dejstva, da je koroška SP prevzela stališča KHD v vprašanju ločevanja otrok. Ta politika getoizacije k dvojezičnemu pouku prijavljenih otrok nasprotuje volji koroških Slovencev, demokratičnih sil ter pedagoških delavcev obeh narodnosti. Podpisniki pravijo dobesedno: „Pričakujemo od kandidata za najvišje mesto avstrijske republike, da svoje ravnanje usmerja v narodno avstrijskem smislu, da se izreče proti manjšini sovražni politiki ločevanja na Koroškem, ki uspeva na nemškonalionalnih usledinah, in da se izreče za skupne razrede v skupnih šolah, za vzgojo k dvojezičnosti v deželi z dvema narodnostima.“

Med drugimi so podpisali: Tatjana Zeichen-Messner, Mira Šmid, dr. Marjan Jelen, Wolfgang Bürger, dr. Jože Messner, Andrej Mohar, Lotte Weinberger in Vida Obid.

Socialistična mladina za reformo stranke

„Tudi na Koroškem potrebuje socialistična stranka reformo“, sta prejšnji teden v Celovcu poudarila predsednik koroške SJ Peter Kaiser in predsednik zvezne SJ Gerhard Mock. Stranka potrebuje spremembo politike še preko 8. junija! Rezultat volitev 4. maja sta označila kot „opomin stranki, ki ga mora vzeti resno“.

S tem stališčem sta se mlada socialisti zoperstavila tudi pred-sledniku koroških socialistov Leopoldu Wagnerju, ki je Sinowtzu in Steyrerju odgovoril, da koroški socialisti takšne prenovne ne potrebujejo, ker je SPÖ že danes v vseh družbenih vprašanjih najnaprednejša sila.

Mladi socialisti, ki se morajo tudi v lastni stranki zelo potruditi, da prodrejo, zahtevajo od svoje stranke, da mora v bodoče bolj močno upoštevati ukrepe na področju zaštite okolja, pri zaposlovanju žensk in mladine, prav tako pa tudi pri doseganju 35-urnega delovnega tedna. Mladi socialisti so prepričani, da je možno samo z okrepitevijo takšne politike odvrniti nevarnost „konzervativnega preobrata“.

Sprememba socialistične politike kot jo zahteva tudi strankarska mladina bi prav gotovo oslabila tudi veter, ki trenutno piha v jadra svobodnjaškega Haiderja.

Sedmojuljska zakonodaja kaže svoj protimanjšinski obraz

V nekaj tednih bomo „praznovali“ sklenitev tistih protimanjšinskih sklepov, ki jih še najbolj poznamo pod zloglasnim imenom sedmojuljska zakonodaja. Poleg tako imenovanega zakona o narodnih skupinah sta to še sklep o posebnem ugotavljanju manjšin ter sprememba manjšinskega šolskega zakona v tem smislu, da ravnatelj dvojezičnih šol ni več potrebna strokovna usposobljenost za dvojezični pouk.

Ta sedmojuljska zakonodaja se je v minulih desetih letih že nešteto izkazala kot skrajno restriktivna interpretacija in očitno diskriminacijska izvedba manjšinsko-zaščitnih določil avstrijske državne pogodbe in drugih mednarodnih dokumentov. In višek svoje „naklonjenosti“ manjšinam kažejo avstrijske oblasti s tem, da pri omenjeni zakonodaji najbolj dosledno upoštevajo in izvajajo prav tista določila, ki so manjšinam najbolj v škodo!

Posebno očitno se to zadržanje odraža pri vsakoletnem razpisovanju ravnateljskih mest na dvojezičnih šolah na Koroškem. Osrednji slovenski organizaciji sta proti takemu ravnanju sicer protestirali že v minulih letih, toda brez uspeha: na deželni šolski svet so za proteste, opozorila in prošnje Slovencev slepi in gluhi! Le tako je namreč možno, da tudi pri letošnjih razpisih za namestitve ravnatelja v nobenem primeru ni naveden pogoj dodatnega učiteljskega izpita za dvojezični pouk – usposobljenost ravnatelja za poučevanje tako v nemškem kot v slovenskem jeziku je popolnoma prezrta.

Osrednji organizaciji sta to diskriminacijsko ravnanje tudi letos obsodili ter deželni šolski svet opozorili na zvezni zakon o delovnem pravu deželnih učiteljev, ki v § 48 posebej ureja tudi vprašanje zastopstva ravnatelja šole v primeru odsotnosti razrednega učitelja. „Mnenja smo,“ pravita ZSO in NSKS v skupnem pismu „da mora imeti ravnatelj šole na območju veljavnosti manjšinskega šolskega zakona za Koroško dodatni učiteljski izpit iz slovenščine, ker sicer ne more zastopati odsotnega razrednega učitelja.“ Kajti v razredih, kjer so šolarji prijavljeni k dvojezičnemu pouku, ni možno kvalificirano zastopstvo brez dodatnega izpita iz slovenščine.

Zato slovenski organizaciji ponavljata zahtevo, da mora biti pri razpisovanju ravnateljskih mest na dvojezičnih šolah zahtevan tudi dodatni učiteljski izpit iz slovenščine, ker le tako usposobljen ravnatelj bo v primeru potrebe lahko zastopal razrednega učitelja tudi v smislu zakona o šolskem pouku, ki med drugim poudarja važnost, da en in isti učitelj poučuje šoloobvezne otroke na vseh stopnjah osnovne šole.

V Jugoslaviji so izvolili nova vodstvena telesa

V skladu s predvidenim vrstnim redom zastopnosti republik in pokrajin v vodstvenih telesih so v Jugoslaviji izvolili vrsto novih vodilnih funkcionarjev.

Novi predsednik predsedstva SFRJ je postal **Sinan Hasani**, predstavnik Kosova in pripadnik albanske narodnosti, podpredsednik pa **Lazar Mojsov**, predstavnik Makedonije; njun mandat traja eno leto.

Konstituirana je bila nova delegatska sestava skupščine SFRJ s štiriletnim mandatom. Za predsednika je bil izvoljen **Ivo Vrandečić** iz Hrvaške in za podpredsednika **Nedjo Borković** iz Kosova. Za predsednico zveznega zbora so izvolili **Miko Gligorijević-Takevo** iz Makedonije in za predsednika zbora republik in pokrajin **Milenko Bojanić** iz Srbije.

Za novega predsednika zveznega izvršnega sveta SFRJ pa je bil izvoljen **Branko Mikulić**, ki skupaj s člani vlade prevzema funkcijo v težavnih gospodarskih in zapletenih političnih razmerah – dejstvo, da je v novi vladi enajst ekonomistov, je dovolj zgovorno.

Slovenci v Italiji so urgirali v Rimu

Ker je vprašanje globalne zaštite slovenske narodnostne skupnosti v Italiji ponovno obtičalo, je enotna delegacija Slovencev prejšnji teden obiskala Rim, kjer jo je sprejel predsednik senata Fanfani. Predstavniki Slovencev so mu orisali položaj slovenske manjšine ter ga opozorili na odprta vprašanja, predvsem pa poudarili nezadovoljstvo, ker se je razprava o globalnem zaščitnem zakonu kljub neštetim obljubam ponovno znašla v slepi ulici.

Ob tej priložnosti je delegacija Slovencev obiskala še vodstva političnih strank, kjer je prav tako izrazila zaskrbljenost zaradi zavlačevanja. Predvsem pa so se slovenski predstavniki solidarno pridružili tudi skupni demonstraciji vseh jezikovnih manjšin v Italiji, kjer so v številnih jezikih terjali uzakonitev določil, ki bi bile podlaga za šolske in druge ukrepe v prid ohranjanja jezikovnih manjšin.

NAČRTI ZA DVOJEZIČNO ŠOLSTVO NA KOROŠKEM

Okrajni nadzornik Wiegele: „Pomožni učitelj namesto asistenčnega“

Prav v dne, ko je KHD predstavljal svoj šolski „model“, sem se najavil pri okrajnem nadzorniku za dvojezične ljudske šole Wiegelelu, da bi zvedel, kaj meni o perspektivah dvojezičnega pouka na Koroškem. Najprej je Wiegele izjavil, da je proti modelu „asistenčnega učitelja“ in da namesto tega predlaga pomožne učitelje. Pri tem naj bi moral imeti razredni učitelj izpit iz slovenščine, pomožni učitelj pa bi bil lahko tudi brez tega izpita. Seveda me je takoj zanimalo, kako si Wiegele predstavlja tak dvojezični pouk – in predstavil mi ga je:

„Sem za skupno šolo, sem proti vsaki ločitvi, sem torej za skupni pouk. Za moj model pa potrebujemo dva učitelja: poleg razrednega še pomožnega učitelja. Pouk poteka potem v skupnem razredu: v prvi polovici ure skupno – v nemškem jeziku, nato pa gredo tisti, ki so prijavljeni k dvojezič-

nemu pouku v zadnji del razreda, kjer jim razredni učitelj posreduje snov v slovenščini, medtem ko pomožni učitelj dela z ostalimi otroki v nemščini naprej. To naj bi veljalo na primer v 1. razredu za 12 ur (7 ur nemščine / slovenščine, 3 ure stvarnega pouka in dve uri računanja.“ (glej tudi skico).

Po tej obrazložitvi Wiegelejevega „modela“ mi je najprej vzelo sapo. Nato sem ga vprašal, kaj bi bilo potem z „utrjevanjem snovi“, kakršno predvideva splošni učni načrt za drugo polovico ure, vprašal pa sem ga tudi, če ne vidi v tem nevarnost, da se kvaliteta pouka za k dvojezičnemu pouku prijavljene otroke poslabša. Najprej je to zanikal, kasneje pa le priznal: „Včasih bi se to morda lahko zgodilo, toda treba je uvideti, da je to edini možni odgovor na zahteve FP in KHD. Tako bi zagotovili vsaj skupni pouk v skupnem razredu.“

„Oslovska klop“ za prijavljene?

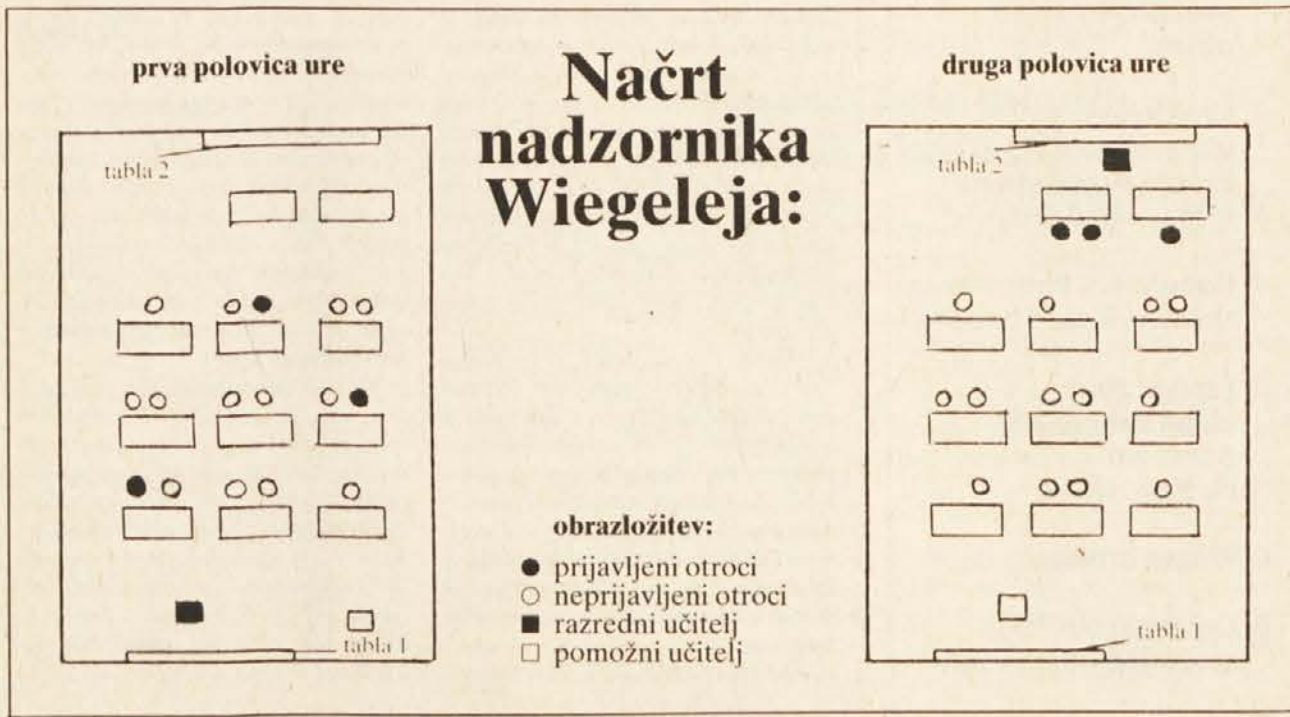
Tej „argumentaciji“ se nikakor ne morem pridružiti. Spomnim se tega, da imajo starokopiti učitelji še danes navado, da posadijo „porredneže“ v „oslovsko klop“, ali pa jih postavijo s hrbtom obr-

njene proti razredu v kot. In utrdi se mi ta vizija, čim bolj razmišljam o tej „varianti“ šolskega nadzornika Wiegeleja. Posledica takega modela bi bila, da se za k dvojezičnemu pouku prijavljene šolarje ne bi poslabšala samo kvaliteta pouka, temveč da bi morali obrniti sošolcem hrbet, ko bi jih med

poukom presajali učitelji na „oslovsko klop“.

Tako bi bil tudi „model“ strokovnega nadzornika za dvojezični pouk na ljudskih šolah le korak k uničenju dvojezičnega pouka. In kot tak je za vse, ki si prizadevajo za skupni dvojezični pouk, nesprejemljiv.

Andrej Mohar

Umetniški svet Ernsta Arbeitsteina

Čeprav je Ernst Arbeitstein slikar-samouk, ima za seboj že več kot petdeset razstav, kar najbolj zgovorno potrjuje njegovo resno umetniško prizadevanje. Prejšnji tork se je Arbeitstein spet predstavil javnosti: v knjigarni „Mohorjeva“ je dv. sv. dr. Pavel Apovnik odprl razstavo njegovih del. V prvem delu razstave gre za malo retrospektivo, zaokroženo podoba Arbeitsteina s kmečko motiviko; seveda tu gre tudi za nova dela, vendar z isto umetniško govorico.

Povsem svež in zlasti bolj samosvoji je Arbeitstein v drugem delu razstave, kjer prikazuje svoje novejša stvaritve. Tu gre za senčne igre-figure, ki jih umetnik postavlja

v svet domiselnih barvnih kompozicij in jim na ta način daje poseben magičen izraz, ki gledalca spodbuja tudi k razmišljanju o umetnikovi

izpovedi. Kljub temu so Arbeitsteina nove slike dekorativne in bodo gotovo našle tudi številne ljubitelje, ki jih bojo z veseljem nameščali v svojih stanovanjih. Želimo, da bi Arbeitstein v tej smeri delal naprej, saj dejansko pomeni velik premik v njegovi izpovedi – in tudi slikarski tehniki. Razen tega Arbeitsteina nove slike niso drage (njihove cene se sučejo od dva in pol do tritisoč šilinov), zato priporočamo, da si ljubitelji likovne umetnosti razstavo ogledajo – in tudi kaj kupijo.

Kulturni del po odprtju razstave je tvoril literarni nastop pesnika Heina Fischerja in pisatelja Wilhelma Pevnyja; brala sta v okviru „Koroške vigredi“.

Natečaj lirike skupine 508:

Cvetka Lipuš med dobitniki

Že drugič je beljaška skupina 508 priredila literarni natečaj za mlade pisatelje. Letos so razpisali natečaj lirike, ki je imel zelo dober odziv, saj se ga je udeležilo 85 avtorjev in avtoric. Iz kroga teh pa je žirija, v kateri so sodelovali Hans Gigacher, Bernhard C. Bünker in Gustav Januš, izbrala štiri dobitnike nagrad: literarno nagrado mesta Beljak je dobila Andrea Wieser, pospeševalno nagrado Banke za Koroško in Štajersko Cvetka Lipuš, delovno štipendijo iste banke Gerhard Moser, delovno štipendijo založbe DRAVA pa Rupert Henning.

Kakor lani je tudi letos založba DRAVA prispevala važen doprinos: v desetih dneh je založila knjigo „spurencinwärts“, v kateri je nastanila prispevke 24 udeležencev tega natečaja. S tem je nudila že drugič mlademu literarnemu naraščanju prvo objavo v knjižni obliki. Vsekakor dejstvo, ki ni samo po sebi umevno, založniška dejavnost, ki bi bila vredna posnemanja.

Ocenjevanje kakovosti posameznih prispevkov bi bilo mučno – morda včasih tudi krivično. Preveč drobnih pripomb bi bilo, saj lirika literatov –

začetnikov nikakor ne more biti tako izpiljena, da bi bilo mogoče govoriti o dodelanem liričnem konceptu. Vsekakor pa je zbirka „spurencinwärts“ zanimiva in je vredno, da si jo človek ogleda – vsaj zato, da spozna, da ima tudi mladina svoje probleme, ki se jih trudi reševati – ali pa vsaj nakazati. In še nekaj dokumentira ta natečaj: dejstvo namreč, da se z literarnim naraščanjem vse premalo ukvarjamo. Pa tudi uradne ustanove tega ne delajo. Eden izmed nagajencev, Gerhard Moser, je pravilno povedal: „Značilno je, da je to iniciativo sprožila tako imenovana svobodna skupina – svobodna pomeni tu najbrž svoboda od tistih, ki dajejo denar, saj ga skupina nima.“

Kulturno pismo iz Maribora

Pred skupščino Zveze pisateljev Jugoslavije

Maribor bo od 2. do 4. junija sprejel v goste pisatelje iz šestih jugoslovanskih republik in obeh pokrajin. Zbrali se bodo na redni letni skupščini, da bi spregovorili o svojem delu in izvolili novega predsednika Zveze pisateljev Jugoslavije. Kot je znano, so se v jugoslovanskem tisku zadnje mesece razvlele ostre polemike v zvezi z Miodragom Bulatovićem, ki ga srbsko društvo predlaga za novega predsednika Zveze. Slovensko društvo in še tri republiška oziroma pokrajinska društva se z njegovo kandidaturo ne strinjajo. Bulatoviću očitajo, da ne razume in ne spoštuje nacionalnih jezikovnih in kulturnih posebnosti ter da se zavzema za centralistično vodenje pisateljske zveze. Letos je bilo na vrsti srbsko pisateljsko društvo, da predlaga svojega predstavnika za predsednika zveze. Po pravilu so bili takšni predlogi doslej sprejeti brez posebnih pomislekov. Prvič se je torej zgodilo, da je neka utečena procedura natekla na resen odpor. Lahko bi rekli, da je prišlo do preloma z utečenim političnim obnašanjem – resda v sferi

kulture, a prav ta je posebno občutljiva.

V Mariboru se bo razprava o kandidaturi Bulatovića najbrž nadaljevala z vso ostrino, vendar je zelo verjetno, da ne bo izvoljen in da bo Zveza pisateljev Jugoslavije v naslednjem mandatu obdobju imela kolektivno vodstvo.

Naj bo tako ali drugače, Maribor se pripravlja na sprejem svojih pisateljskih gostov, ki jim bo izrekel dobrodošlico novi predsednik mestne skupščine Emil Tomažič. Že 2. junija se bo v mestu ob Dravi sestalo predsedstvo Zveze pisateljev Jugoslavije, svečani začetek skupščine pa bo 3. junija 1986 v mariborskem Domu družbenih organizacij. Prvi dan bodo pisatelji razpravljali o jugoslovanskih književnostih danes. Glavna referenta bosta Janko Kos iz Ljubljane in Sveta Lukić iz Beograda.

Drugi dan bodo pisatelji obravnavali spremembe svojega statuta in volili predsednika zveze pisateljev Jugoslavije. V času skupščine bo poskrbljeno za sprejemalne kulturne prireditve. Pisatelji si bodo lahko ogledali kabaretno

izvedbo poezije Ervina Fritza „Fleur de Marie“ na malem odru Slovenskega narodnega gledališča. Univerzitetna knjižnica v Mariboru bo pripravila razstavo knjig mariborskega pisateljskega kroga, Mariborska knjižnica pa bo s posebno razstavo prikazala, kaj vse Slovenci prevajamo iz jezikov drugih jugoslovanskih narodov in narodnosti. V dvorani Rotovž bomo priredili literarni večer, na katerem bo nastopilo kar šest najst pesnikov – iz vsake republike in pokrajine po dva. Za zadnji dan je v načrtu izlet v Slovenske gorice in Gornjo Radgono. Pisatelji se bodo ustavili v Gradišču, nekdanji Sveti Trojici, ki je povezana z znanimi imeni slovenske književnosti: z Ivom Brničem, Lojzom Kraigherjem in Ivanom Cankarjem.

Glede na dolgotrajne polemične razprave, ki so nekatera vprašanja jugoslovanskih pisateljev približale najširši javnosti, pričakujejo, da bo skupščina Zveze pisateljev Jugoslavije v Mariboru spremljala rekordno število časnika. **Slavko Jug**

Hanzi Artač in njegov svet melodij

Pravkar je te dni izšla že težko pričakovana kaseta Artačevih melodij oz. pesmi z naslovom „Pozdravi“. Pesmi pojejo nam vsem dobro znani in kvalitetni solisti iz Slovenije: Oto Pester, Meri Avsenak in ženski tercet „Strune“ ob spremljavi profesionalnih glasbenikov. Besedila so prispevali: Hanzi Artač, Milka Hartman, Franc Merkač in Marjan Stare. Prikupne aranžmaje pa je vsem pesmim dodal pionir slovenske zabavne jazz glasbe in komponist filmske glasbe evropsko znani in priznani aranžer mojster Bojan Adamič.

Kaseta je izšla ob sodelovanju RTV-Ljubljana, turističnega podjetja Cartrans in celovške Mohorjeve. Kasete pa vam bodo na voljo v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu, kakor tudi v Sloveniji.

Opozarjamo, da je pesem „Silvija“ ki je osvojila srca Koroških poslušalcev kakor tudi poslušalcev preko naših meja, ki vodi hitparado slovenskega radia v Celovcu posneta prav na tej kaseti. Seveda na njej pa boste tudi

Vidno dobro razpoloženi so bili pri snemanju Artačevih pesmi od leve na desno: Hanzi Artač, Oto Pester, Meri Avsenak in mojster Bojan Adamič

našli uspešnico „Ob reki Dravci“, za katero je Hanzi Artač dobil na števjangskem festivalu narodnozabavne glasbe leta 1979 prvo nagrado.

Vprašali smo mojstra Adamiča, kaj on pravi o Artačevih skladbah:

„Pesmi Hanzija Artača imajo nekaj privlačnega, česar še nisem poznal. Niso bile banalne, bil je lušten tekst, vleklo so na narodno pesem, niso pa bile tistega stila, ki je ali omedlno sentimentalni ali pa udaren, v tistem smislu, ki se meni včasih zdi banalen. Zdele so se mi priske, od srca narejene, v stilu, ki ga nisem nikoli poznal.“

Bojan Adamič uvršča Artačeve pesmi nekeje med umetno pesmijo in narodno zabavno glasbo, o obsegu pa meni, da je zelo širok in za pevce zahteven. Sodelovanje Artača in Adamiča pa je pomembno tudi zato, ker koroški Slovenci poleg narodno zabavne glasbe in zborovskih pesmi skoraj nimamo glasbe z orkestralno spremljavo. Zato je Bojan Adamič tudi dejal: „Artač naj se v tem, kar misli, še več upa! Glavni problem, tistih ki ustvarjajo je, da premagajo dvom in strah. Tega Slovenci ne delamo prav lahko. Smo tukaj vedno malo vezani. Sami se vezemo, ne drugi nas!“

Kakor zgleda so Adamičeve besede Hanzija Artača moralno podprle, vzbudile, dale mu veselje za nadaljnje delo, obenem pa se je stem tudi več upal. Stem je dokazal da zna pisati tudi popevke ne samo zborovsko glasbo. Čeprav nekateri učeni glasbeniki na Koroškem ne vedo v kateri predal spada.

Vprašali smo tudi pevce: Otona Pestnerja, Meri Avsenakovo in tercet „Strune“, kaj menijo o Artačevih pesmih. Bili so vsi enega mnenja:

„Artačeve pesmi grejo v uho, so priske in lepe. Samo to kar pride res iz srca ima bodočnost in v teh pesmih človek to čuti in to nam je všeč.“

Zato je čisto jasno da so poleg koroških slovenskih zborov in ansamblov posneli Artačeve pesmi tudi: Nam na Koroškem še vedno v lepem spominu in jih vedno znova radi poslušamo – mešani študentski pevski zbor Kamnik, ter moški oktet „Priatelji Koroške“, ki ga vodi skladatelj, profesor Samo Vremšak. Še ni dolgo odkar je izšla pri založbi Drava prva Artačeva pesmarica „Ob reki Dravci“. O Hanziju Artaču kot kreativni osebnosti je na predstaviti tudi tam spregovoril skladatelj in docent na Glasbeni akademiji v Ljubljani prof. Samo Vremšak in dobesečno dejal:

„Artač je ljudski skladatelj. Tako se nam kaže kot redka poljudna skladateljska osebnost, ki je v današnjih zmedenih časih vendarle še sposobna večje odmevnosti v srcih širšega poslušalstva.“

Dvorni svetnik dr. Pavle Zablatnik pa je na predstaviti dejal:

„Hanzi Artač in Milka Hartman sta si podala roko“. „Dva koroška kulturna samorastnika, sta si podala roko za skupen načrt. Pesnica je ponudila svoje poezije, skladatelj pa je le-tam vdihnil svoje melodije in ustrezno harmonijo.“

Pesmarica je neke vrste umetniška „zaroka“ – delo dveh „zaljubljenecv“ v lepoto slovenske besede. Med obema samorastima umetnikoma je skoraj pol

stoletja starostne razlike. V glasbi in pesmi pa sta si edina in ustvarjata že nekaj let nove pesmi in melodije, ki sodijo gotovo med najlepše, ki jih je zmogel naš narod na Koroškem.

Novi list iz Trsta pa je o pesmi „Ob reki Dravci“ tole zapisal:

„Spominjamo se na primer, kako so jo z navdušenjem peli skavti in skavtinja na skupnem taboru-jamboreju, ki je bil pred dvema letoma v Globasnici. Od tam, od reke Drave so jo prinesli na obale Jadranskega morja, danes ni skavtskega srečanja ali veselice, da ne bi peli te pesmi. Tudi na obali lepe Vide torej pojemo o kralju Matjažu, ki naj se zbudi.“

Na koncu pa lahko rečemo, da je Koroška dežela, posebno pa slovenski narod na Koroškem, kakor sploh občina Železna Kapla, lahko ponosna na človeka ki ga ima v svoji sredi. Nam pevcev in pevkam ki pojemo njegove pesmi, pa samo še preostane da zaželimo skladatelju iz pod Obirja – Hanziju Artaču še mnogo lepih navdihov v svojo lastno srečo in v korist slovenskega naroda na Koroškem.

Raziskovalci Ivan Grafenauer, Tine Logar in drugi vidijo v tem dejstvu dokaz za obstoj posebnega slovenskega predstandardnega koinéja, kakršen se je oblikoval v zvezi s staro karantansko državo za javno nastopanje in se potem bolj ali manj nespremenjen ohranjal vse do časa tiskanega slovstva. Vse do tega časa lahko sledimo tudi nekaterim kulturnozgodovinskim pojavom, ki takšno tezo podpirajo: do začetka 15. stoletja so ustoličevali koroške vojvode po starem slovenskem obredu (pri tem so prepevali zelo staro ceremonialno pesem in ponavljali enako star dialog); slovenščina je bila eden od etabliranih jezikov na marsikaterem evropskem dvoru, tudi pri Habsburžanih (npr. tako imenovani „lovski jezik“); eden prvih rektorjev dunajske univerze je bil Leonhard de Carinolia, Herman de Carinthia Sclavus pa je bil sredi 12. stoletja eden največjih astronomov, filozofov in učenjakov sploh, kot prvi je na španskih-saravenskih univerzah prevajal koran v latunščino) itd. – Na kratko je mogoče zaključiti: različna dejstva in okoliščine kažejo, da je bila Koroška tisoč let po naselitvi s Slovenci osrednje slovensko

ozemlje, pol tisočletja upravno in kulturno središče, potem še pol tisočletja kulturno središče. To seveda pomeni, da je tu slovenska identiteta pognala svoje najstarejše in najgloblje korenine in da je zavest o tem – artikulirano ali neartikulirano – globoko vsajena v slovensko mentaliteto.

Vendar je ves tisti čas resnična središčnost celovške kotline za slo-

rega oblastvenega središča, se je stara slovenska osrednja pokrajina definitivno spremenila v obrobno.

Zato tudi ne more biti prav nobeno naključje, da stopijo Slovenci v čas tiskane knjige sredi 16. stoletja z rodovi piscev iz novega središča, iz Ljubljane, njene okolice in z Doljnskega. Ti so v tisk pripeljali svojo domačo besedo, ljubljansko-dolenjsko (Trubar, Dalmatin,

Dr. Matjaž Kmecl

Slovenska javnost in slovenski koroški avtorji

Bohorič, Krelj in drugi, s prvo tiskano knjigo leta 1550/51, s prevodom in natisom biblije 1584). Stari „koroški“ jezikovni standard je očitno že preveč oslabil, bil je premalo uporabljen, prestarinski, preveč na posamične redke obrazce omejen, že zelo golgo mu je manjkala avtoritarna opora oblastvenega središča. Vendar je tudi tem novim slovstvenim prizadevanjem ostalo nekaj, kar ni moglo izhajati iz regionalne, delne, deželne mentalitete, temveč le iz zelo stare tradicije, ki ni mogla biti ljubljanska. To je bila zavest o razsežnejši, skupni veljavnosti slovenskega protestant-

skega slovstva; Trubar ogovarja vse Slovence, ne samo prebivalce Kranjske, in misli, ko našteva slovenske dežele, na prostor in na meje stare velike Karantanije izpred 500 let; tudi skupno poimenovanje Slovinci je njegovo). Slovenski protestantski pisci s Koroške (predvsem iz družine Fašanek) niso za takratno slovensko književnost kaj prida pomembni, vendar se Koroška

2
vključuje v skupno slovensko protestantsko literarno gibanje z veliko samoumevnostjo; vanj je prinašala kot dragoceno logiko zavest vslovenske razsežnosti.

Nekdanja osrednja kulturna vloga koroškega prostora za Slovence se je po značilni zgodovinski logiki spet za kakšnih sto let aktualizirala v času evropskih mladonacionalnih gibanj od srede 18. do tretje četrtine 19. stoletja. – Zadeva se je v evropskih razmerjih začela, kot je znano, v gospodarsko, prometno in družbeno najbolj razvitem evropskem predelu, v Angliji oziroma na

zahodnem robu kontinenta, potem pa je kot nekakšen revolucionaren, civilizacijski in mentalitetni val koncentrično prodiral v preostali evropski prostor. Po banalni geografski logiki je od slovenskih ozemelj zajela najprej Koroško: tu so že sredi 18. stoletja začele živahno delovati skupine slovenskih izobraženecv pa tudi – kar je posebej zanimivo – polizobraženih kmetov z lastnimi tiskarnami, tu se je nekaj desetletij kasneje artikuliral mladonacionalni politični program etnično „združene Slovenije“, z njim v zvezi se je razvila sodobna slovenska politična publicistika neposredno po avstrijski meščanski revoluciji 1848 je bila v Celovcu ustanovljena prva slovenska ljudska založba Mohorjeva družba (1852), ki si je do prve svetovne vojne uspela nabrati okoli 100.000 naročnikov (po plebiscitu 1920 je emigrirala, pustila vse premoženje, tako da se ni nikdar več „pobrala“); sočasno je glavni organizator in programator Mohorjeve družbe Anton Janežič začel v Celovcu tiskati prve slovenske literarne časopise za izobražence oziroma meščansko publiko (1851 Slovenska bčela, 1858 Slovenski glasnik). (se nadaljuje)

Kulturno življenje pod Jepo

Meseca maja se je poleg neodločenih državno-predsedniških volitev zgodilo tudi še to in ono v Ločah. Ne dogodki, ki bi pretresli svet, marveč dejavnosti domačega društva ter gostovanja pevcev iz Celovca.

8. t.m. smo društveniki ponovili lanskoletno kolesarsko turo iz Loč, preko Ledine, Reke, Rožeka, Loge vasi, Škofič do Hodiškega jezera; od tam preko Ribnice ob Vrbskem jezeru po južni cesti mimo Vrbe in nazaj v Loče. Progo, okoli 50 km so vsi udeleženci, med njimi tudi osemletni Kristi Wrolich in dve leti starejši Marjan Kargl, kljub dežju in hladnemu vremenu v redu prevozili. Za mlada dva je bil to, pod danimi razmerami le nekoliko prevelik napor in tako jima gre še posebno priznanje.

19. maja je bil nato pohod v Rute. Okrog 30 ljudi – od dojenčka do že minulega sedemdesetletnika je bilo zastopano vse. Kar je še posebno razveseljivo, tudi dosti mladine. Rojeni Rutarjan Neček Taupe je vedel povedati marsikaj zanimivega iz preteklosti teh gorskih krajev, dopolnjeval ga pa je še dobri, rutarski poznavalec Tonček Urschitz. Kar začetka smo se ustavili na gostoljubni Mikulovi domačiji in se spomnili nacističnih žrtev te hiše;

domoljubov, ki so končali v taborišču smrti odnosno pod izdajalsko kroglo. Mladi gospodar Joži je postregel z izvrstnim moštom in nas dobro okrepčal za nadaljnjo pot. Triessnigova Ani pa je med kratkim počitkom zalagala naše lačne želodce s „svinjskimi“ dobrinami – domačo salamo in zaseko, za počez pa še kapljico bistrega. Na Majrofe smo izvedeli za posebnost, da farna meja med Ločami in Štebnom gre naravnost skozi vežo – jedilnica in splanica sta torej v različnih farah. Malo naprej, na nekdanjem Žagarjevem je menda prenočeval sam Primož Trubar. Mimo bivše hiše pelje namreč pot na Jepco in naprej na Kranjsko. Po njej naj bi bili potovali protestantje v Nemčijo. Dalmatinova biblija, ki se je bila tu našla, to domnevo v precejšnji meri potrjuje. Še dosti smo slišali o rutarskih mlinih in žagah, ki jih je bilo nekoč vse polno. Le redke razvaline danes še pričajo o njih. Tudi rutarska cerkev, ki so jo menda zgradili nemški priseljenci iz Porenja ima svojo razburkano zgodovino. V 15. stol. so jo požgali Turki, v plebiscitni dobi pa Heimwehrovi in prav letošnjega septembra bo praznovala 500 letnico prvotne obnove in blagoslovitve. Preobširno bi bilo navajati vse storijske in posebnosti,

ki smo jih zvedeli – tajnik Joško jih je delno posnel na video-trak.

22. majnika pa je v Ledincih gostoval mešani pevski zbor „Jakob Petelin – Gallus“ pod vodstvom Jožeta Ropitza. Trodelni program je obsegal domovinske, Marijine in narodne pesmi. V povezavo vpletene pa so bile še pesmi goriškega slavčka, Simona Gregoričiča. Razveseljiva je bila dobra udeležba koncerta, saj je prireditev sredi tedna le nekam nenavadna za podeželskega človeka; še posebno v tem letnem času; ko je delo na polju v pravem razmahu. Ubrano petje je bilo užitek poslušati in nikomur ni bilo treba biti žal, da je prišel. Enkrat več je tudi publika potrdila, da so ji narodne pesmi najbolj pri srcu. No in slednjič je 25. maja zaključila še pokušnja mošta pisano paletu prireditev, toda o tem poročamo na drugem mestu.

F. C.

Belšak

Da ne boste mislili, da se pri nas na pliberškem dogajajo samo žalostne stvari, vam danes poročamo o veselem dogodku.

Mladi gospodar Ditmarjeve domačije Jože Štefan in njegova izvoljenka Nežka Karničar sta pred kratkim v šmarješki cerkvi stopila pred poročni oltar in si obljubila večno zvestobo za skupno pot. Po cerkvenih obredih sta se ženini in nevesta podala z „ojsetarji“ k Jurju, da tam nadaljujejo in praznujejo poročno slavo. Razpoloženje „ojsetarjev“ in dobra kuhinja sta bila vzrok, da je veseli in prijetni dogodek veliko prehitro potekel. Vračali smo se zadovoljni domov v prepričanju, da bo Ditmarjev rod srečno in ključovalno proti vsem krivicam, živel tudi v bodoče tod in da bo skrbel za to, da se ohrani podedovana zemlja in slovenska beseda.

Mlademu paru želimo srečo, zdravja in družinsko harmonijo, da bo njuna življenjska pot ravno tako lepa in svetla, kot je bil njun poročni dan.

ikej

Veliko priznanje hotelirju Antoniču

Hotelir Miha Antonič z oskarjem v roki

Presenetljivo vest je kratko pred binkošti sprejel hotelir Miha Antonič z Reke pri Szentjakobu. Italijanski center za pospeševanje svetovnega gospodarstva (C.I.P.E.M.) ga je izbralo za „Svetovni oskar za turizem '86“. To izredno priznanje podeljuje CIPEM hotelom in turističnim podjetjem, ki so si razlužili mednarodno pozornost.

Da pri tem priznanju ne gre za vsakodnevno zadevo je razvidno že iz dejstva, da žirijo sestavljajo trgovinski in turistični strokovnjaki iz 14 držav, med drugim tudi iz Amerike in Sovjetske zveze. Letos je Svetovni

oskar za turizem prejelo 54 odlikovancev, od teh sta bila samo 2 iz Avstrije. En odlikovanec pride iz Zvezne republike Nemčije, 3 iz Švice, ostali pa iz Malte, Italije, Španije, Francije, Belgije, Grčije, Sovjetske zveze itd.

Za hotelirja Miho Antoniča je bila podelitev odlikovanja na binkoštno nedeljo v Rimu velik dogodek, saj so mu sedaj mednarodno potrdili, da odgovarja njegovo podjetje merilom prvovrstnega mednarodnega turizma. Zanimivo pa je še to, da je nagrado prejel ob 25-letnici CIPEM. Prav tako pa je že sedaj treba omeniti, da bo hotelir Antonič s 1. avgustom praznoval 30-letnico samostojnega gostinjskega obratovanja. Leta 1956 je namreč prevzel iz očetovih rok majhno gostilno, ki je obsegala 4 gostilniške mize in ki je bila odprta samo v sobotah in nedeljah.

IZLET V BEOGRAD

Zveza koroških partizanov vabi na enodnevni izlet v Beograd z letalom. Obisk Hiše cvetja, Avale in drugih zgodovinskih krajev.

Prosimo, da se prijavijo najprej vsi tisti, ki so se udeležili izleta že pred tremi leti, ki pa na žalost ni uspel, zaradi tega bodo imeli sedaj ugodnejše pogoje.

Točen datum in ceno bomo objavili v prihodnji številki Slovenskega vestnika. Prijave prosimo na naslov: Zveza koroških partizanov Celovec, Tarviserstr. 16, tel. 51 43 00.

Zveza koroških partizanov

VABILO

Odbor šolske skupnosti na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu priredi v nedeljo 1. junija 1986 ob 14.30 uri v veliki dvorani Doma sindikatov v Celovcu

Šolsko akademijo

ob 110-letnici
Cankarjevega rojstva
pod geslom
Naša kultura –
bogastvo bogatega

Na sporedu so glasbeni in literarni prispevki
Kot gostje nastopajo Mešani zbor ter tamburaši SPD „Zarja“ iz Železne Kaple in Obirski ženski oktet SPD „Valentin Polanšek“ z Obirskega
Odbor šolske skupnosti na Zvezni gimnaziji za Slovence

100 let meteorološke postaje na Sonnblicku

Letos obhaja meteorološka postaja na Sonnblicku (3106 m) 100-letnico svojega obstoja. To je bil tudi povod, da je dr. Reinhard Böhm od centralnega zavoda za meteorologijo in geodinamiko na Dunaju za to priložnost napisal knjigo „Sonnblick“, ki jo je pred nedavnim osebno predstavil v Celovcu.

Najvišja stalna zasedena vremenska postaja v Evropi na Sonnblicku je pred nedavnim dobila novo moderno zgradbo, v kateri opravljajo štirje meteorologi – dva Korošca in dva Salzburžana – svojo težko službo.

Idejo za zgradbo vremenske postaje na Sonnblicku pred sto leti, je dal J. Hann, mož ki ima

izredne zasluge za razvoj in razširitev meteoroloških opazovanj in merenj v srednji Evropi ter za raziskave nekaterih meteoroloških problemov. Zgradbo pa je s svojimi knapi postavil legendarni posestnik zlatih rudnikov Ignaz Rojacher, ki je malo nižje pod Sonnblickom imel svoje zlate mine. Pri predstavitvi knjige „Sonnblick“ je bilo samoumevno mnogo vprašanj, kako so meteorologi na Sonnblicku registrirali nedavno reaktorsko nesrečo v Černobilu v Sovjetski zvezi. Namesto običajnih 10 do 12 mikroremov, so jih tokrat namerili kar okoli 200. Medtem časom se je to število k sreči že znižalo na 20 mikroremov in se še stalno znižuje.

Zveza koroških partizanov

Šestdnevno tradicionalno potovanje po svetu

Zaradi volitev zveznega predsednika 8. junija smo preložili naše potovanje, tako da se odpeljemo v nedeljo 8. junija 1986 in ne v soboto, kot smo prvotno namenili. Vsak sopotnik naj si vsaj pet dni pred volilnim terminom na svoji občini (Celovčani na magistratnem oddelku, Kumpfgasse 20) priskrbi volilno karto (Wahlkarte), da bomo volili na mejnem prehodu na Ljubelju.

Spremenjeni spored potovanja je sledeč:

8. 6. 1986 (1. dan): Podjuna – Celovec – Ljubljana – Kočevje – Delnice – Bakar – Jadranska magistrala do Zadra – nastanitev v hotelu „Zagreb“, kjer bomo stanovali do 13. junija, na bazi polpenzion (zajtrk in večerja)
 9. 6. 1986 (2. dan): Izlet z avtobusom v Šibenik in k slapovom Krke – vožnja v notranjost dežele do Knina in povratek preko Obrovaca v Zadar.
 10. 6. 1986 (3. dan): Izlet z ladjo na kornatske otoke, cel dan, vključen aperitiv in kosilo na ladji
 11. 6. 1986 (4. dan): Vožnja z avtobusom preko Nina, starega škofijskega sedeža in preko mostu na otok Pag do Novalje in povratek v Zadar.
 12. 6. 1986 (5. dan): Prosto za ogled mestnih znamenitosti ter nakupovanje – po želji krajši izlet z avtobusom v okolico ali kopanje v morju
 13. 6. 1986 (6. dan): Po zajtrku vožnja proti domu preko Udline – Plitvičkih jezer – Karlovca – Zagreba – Celja – Dravograda – Podjune v Celovec.
- Cena celnega aranžmaja je 2.980 šil. za dvoposteljno sobo, za enoposteljno sobo je treba doplačati 250 šilingov.
- Pismene prijave na Zvezo koroških partizanov, 9020 Klagenfurt/Celovec, Tarviserstr. 16 ali po telefonu: dopoldne 0 42 22/51 37 52, popoldne 59 37 74.

Prireditve

SELE-BOROVNICA

KONCERT

Rož – Podjuna

v soboto 7. 6. 1986 ob 20.00 uri pri Trklu
Nastopajo: Ansambel „Fante z vseh vetrov“ iz Novega mesta z humoristom Marjanom Roblekom, nadalje MePZ iz Sel, dekliski zbor iz Sel, družina Moschitz iz Szentjanža, vokalni kvintet iz Sentišpa, trio Toni Mak, trio Pavlič (Obirsko) in obirski vižarji – nato ples!
Prireditelj: Alpski klub Obir

CELOVEC

RAZSTAVA SLIK Ernsta Arbeitsteina v Mohorjevi knjigarni je odprta do 7. junija 1986

BILČOVŠ

KONCERT

suškega okteta

v soboto 31. maja 1986 ob 20.00 uri v avli ljudske šole v Bilčovsu.
Sodeluje tudi Mladinski pevski zbor Bilčovs.
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu.

Starši iz okolice Glinj – pozor!

Vsako sredo je med 15.00 in 16.00 uro pri Cingelcu na Trati OTROŠKA URA za otroke med četrtim in osim letom
Otroška skupina Cingelc

GALERIJA ROŽEK

Razstava Karla Vouka je odprta do 15. 6. 1986, ob petkih, sobotah in nedeljah od 15. do 18. ure

SELE

„DARUJ KRI – REŠUJ ŽIVLJENJE“

Prostovoljno darovanje krvi za nedeljo 1. junija 1986 je pripravil Avstrijski Rdeči križ
Kraj: krvodajalski avtobus bo stal pred občinskim uradom v Selah
Čas: od 8.00 do 12.00 ure

ŠENTJAKOB V R.

MAČEK MURI (musical)

nas bo v petek 13. 6. 1986 ob 16.00 uri obiskal v farnem domu v Szentjakobu
Prireditelj: SPD „Rož“ Szentjakob

SPD „Bisernica“ v Celovcu vabi ob sodelovanju Kluba „Prežihov Voranc“ na PRVO CELOVŠKO POLETNO NOČ v soboto 7. 6. 1986, s pričetkom ob 20.30 uri, v prostorih UNI-Cluba (blizu celovške univerze)
Nastopa dunajski narodno-glasbena skupina „Erste Wiener Tschuschen-Kapelle“
Po koncertu – ob jedachi in dobrem vinu – bo priložnost za ples (kolo in drugo) ob balkanski glasbi
Odbor

Založba Europa-Verlag, Knjigarna „Naša knjiga“ in Slovenska prosvetna zveza vabijo na

Literarni večer ob predstavitvi knjige

Janka Messnerja

„EIN KÄRNTNER HEIMATBUCH“

v ponedeljek 2. 6. 1986 v kulturni taberni Pri Joknu – Bierjokl, 10.-Oktober-Str. 21 v Celovcu ob 19.00 uri

Janko Messner bo isti dan med 17.00 in 18.00 uro v knjigarni „Naša knjiga“, Pavličeva 5-7, v Celovcu podpisoval svoje knjige

BRNCA

DRUŠTVENI PLES

v 80. jubilejnem letu

V soboto 7. 6. 1986 ob 20.00 uri v Kulturni dvorani na Brnci
Čaka vas bogat srečolov:
I. CARTRANSIT za 2 osebi,
II. 1 par smuč, III. hranilna vloga
Igrajo: Fanteje iz Podjune
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Dobrač“ na Brnci

Slovensko kulturno društvo v Globasnici vabi na

KONCERT

v nedeljo 8. 6. 1986 ob 20.30 uri v avli ljudske šole v Globasnici
Nastopajo: MePZ „Peca“ iz Globasnice, MoPZ „Franc Leder Lesičjak“ iz Štebna, globaški puabi in globaški cerkveni pevci

ROMARSKO POTOVANJE V PORTO-ROŽ (ogled nove cerkve) IN LIPICO

za župnijo Bilčovs
v četrtek 5. 6. 1986
Vodi: dekan župnik Poldej Kasl iz Bilčovsa

Slovensko prosvetno društvo „Valentin Polanšek“:

Razgibana dejavnost obirskih prosvetašev

Zaradi pogreba domačina kmeta Maksa Varha, po domače Peruča, smo na Obirskem materinsko proslavo preložili za teden dni. Nadvse presenetljivo število obiskovalcev petkove večerne prireditve je bilo dokaz, da je tovrstno vsakoletno slavlje zaželeno, pa naj bo s še takšno zamudo. Dobrodošlico in prijeten večer je vsem pri Kovaču zbranim izrekel predsednik SPD „Valentin Polanšek“ dr. Avgust Brumnik. Njegov poseben pozdrav pa je seveda bil namenjen mamicam. Večerno slavlje je s pesmijo otvoril domači moški zbor. Seveda nihče ni prezrl, da na odru stojijo pevci brez dirigenta. Vajeni smo jih bili prepevati pod vodilno roko Valentina Polanška. Z velikim trudom in naporom so se prvič opogumili in nastopili samo v čast domačin materam, ki so s hvaležnostjo sprejele njihovo petje. Gimnazijec Lenart Cudrman je vmes napovedoval izvajanja deklic in fantov, šolarjev, da so veselo, brez treme, zelo pristrčno, brez spotikljev in spodrsrljavev deklamirali lažja in tudi zahtevnejša besedila, katera jim je pomagala pripraviti učiteljica Marta

Polanšek. Zelo pa smo se na naši prireditvi rezveselili dr. Silvije in Ede Velik iz selskega Kota. Doslej smo jih poznali bolj preko radijskih valov. Ob spremljavi kitare sta nam predstavili nekaj del iz lastne skladateljske torbice. Lepo mehko, a vendar odločno in dosledno sta nas pevki silili k razmišljanju. Ob bridkih Gorinskovi, Kajuhovi in Polanškovi besedilih so po marsikaterem materinem licu skrivaj pritekale solze... Da pa je bil zaključek spet vesel, so domači šolarji vsem ženam razdelili rumene in rdeče lončnice – kot skromno darilec Slovencega prosvetnega društva.

Na binkoštni ponedeljek pa je društvo ponovno pokazalo svojo aktivnost. Obirski ženski oktet in Moški zbor sta nastopala v Ljubljani-Šentvid, v osnovni šoli narodnega heroja A. Kebeta. Predsednik dr. Brumnik je šolarjem na kratko predstavil društvo in poudaril pomembnost kulturnega udejstvovanja Slovencev. Ravnatelj šole je nastopajoče iskreno pozdravil in izrazil svoje

zadovoljstvo, da je med Obirskim in Šentvidom prišlo do kulturnih stikov, ki segajo še v čas NOB, ko je Obirčan Županc Hanza začel v Šentvidu zbirati okoli sebe domačine. Po koncertu so se člani obeh zborov pogovarjali z učitelji šole, ki so pokazali veliko zanimanje za vprašanja naše narodne skupnosti.

Že pred leti je Obirski ženski oktet sodeloval pri koncertu Marijinih pesmi v Millstattu. V okviru letošnje „Glasbene vigrede – Musikalischer Frühling Stiftskirche Millstatt“ so tudi v nedeljo, 25. maja 1986 pripravili tkim. „Mariensingen“. Pevke Obirskega ženskega okteta so zapele štiri slovenske Marijine pesmi. Dan pred nastopom v Millstattu pa je avstrijska televizija predvajala ljudsko nabožno glasbo. Prispevke z vse Koroške je zbral in pripravil dr. Günther Antesberger. Njegovo vabilo k televizijskemu snemanju v Gospe Sveti so sprejele tudi pevke z Obirskega. Tako smo jih tokrat slišali in istočasno tudi videli!

Pesem donela v spomin Zdravku Švikaršiču

Pesem, ki bi morala doneti ob sto in eni vigredi Zdravku Švikaršiču, je naposled bila spominski koncert, zakaj Švikaršič je nekaj dni pred koncertom umrl.

Pevski zbor „Lipa zelenela je...“ ki ga sestavljajo nekdanji člani APZ „Tomu Tomšič“ je preteklo soboto pod vodstvom Lajka Milisavljeviča nastopil v Kulturnem domu v Šentjakobu v Rožu, v nedeljo pa pri Florijanu v Vogrčah. Prireditelji koncerta so bili obe osrednji kulturni organizaciji in krajevna društva.

Naš posnetek je s koncerta v Šentjakobu, kjer so številni obiskovalci napolnili dvorani tamkajšnjega Kulturnega doma, pri-

kazuje skupni nastop gostujočega zbora in zbora SPD „Rož“ iz Šentjakoba. Spored, ki ga je izvajal zbor „Lipa zelenela je...“ je bil praznik slovenske koroške narodne pesmi pri čemer se je odražala tudi številčna ojačitev zbora, ki je tudi pel pod vodstvom Lajka Milisavljeviča. Tako smo doživeli lep koncert vokalne glasbe, na katerem smo prisluhnili tudi besedi Zdravka Švikaršiča, namreč na videoposnetkih iz oddaje TV Ljubljana, ki jo je posnela ob 100-letnici našega harmonizatorja in skladatelja.

V imenu prirediteljev je v Šentjakobu izrekel pozdrav gostom in občinstvu Toni Sticker.

Pokušnja mošta v Ločah

SPD „Jepa-Baško jezero“ in Slovenska kmečka zveza sta preteklo nedeljo vabila na prav edinstveno prireditev, na pokušnjo mošta k Pušniku v Loče. Polega kmetov iz Roža, Gur in Zile so bili navzoči tudi: predsednik koroške sadjarske zveze inž. Hans Antonitsch, kmetijsko-zbornični svetnik Ignac Domej, predsednik Slovenske kmečke zveze Tomi Krušič, župan iz Bilčovsa Hanzi Ogris

ter nekateri slovenski mandatarji tukajšnje in sosednih občin.

Preko 60 vzorcev so kmetje in drugi proizvajalci te domače pijače dali strokovni komisiji v ocenjevanje. Izmed teh je prejelo oceno: izvrsten mošt – pet prispevkov in sicer:

Mirka Janežiča iz Podgorji, Johanna Boštjančiča iz Bilčovsa, dr. Hansa Antonitscha iz Podgore, dr. Thomasa Partla ter Thomasa Partla

st. iz Sveč. 25 nadaljnjih pa je bilo ocenjenih z oznako: dober mošt.

Člani komisije: Schwegel Radi, Adolf Scherer, Roky Andreas, Ulbing Trudi, Reichmann Johann, Krušič Tomi, Partl Thomas, Janežič Mirko, Arich Hubert in Umele Dietmar pod nadzortvom dr. Janka Tischlerja ml. niso imeli lahkega posla pri ocenjevanju, saj so okusi le dokaj različni.

Pred uradno razglasitvijo in podelitvijo nagradnih diplom pa je imel tozadevno strokovno predavanje dipl. inž. Jože Protner iz Maribora. Dokaj izčrpno se je posvetil posodi za hranjenje mošta, njenemu čiščenju in končno pridobivanju ter negovanju sadjevca. Ob tem je bilo ugotoviti, da obstajajo med znanstveno teorijo in prakso našega postopanja včasih kar vidne razlike, ker proizvod navadno služi le lastni rabi. Tudi ob splošni pokušnji se ocene niso vedno ujemale s tistimi, strokovne komisije. Tako je na primer vzorec Tratnikovega mošta iz Ledinc presenetljivo dobro odrezal pri pokušalcih, čeprav ga komisija ni uvrstila med najboljše. Vsekakor je od te pokušnje pričakovati še marsikatero nove impulze v smeri boljše kvalitete, zadnja leta vse bolj priljubljene domače pijače. Prijeten glasbeni okvir prireditvi je dal Tončkov trio, ki je poskrbel za poskočne viže, ob katerih so marsikoga zasrbeli podplati.

Po pokušnji mošta v Ločah so zaplesali nagrajenci: (z leve) sodnik Tomaž Partl (izvrsten mošt), Jože Reichman (Lienči iz Bilčovsa) in Toni Krušič, ki je bil v žiriji.

Janez Stergar

Vprašanje koroških Slovencev v jugoslovansko-avstrijskih odnosih od plebiscita do anšlusa

– 13. 7. 1925 je zunanji minister Ninčić v beograjski skupščini ogovarjal na poslansko vprašanje Franca Smodeja o ukrepih v primeru anšlusa, za katerega je tedaj v Avstriji potekala propaganda. Skupščina je podprla Smodejevo in Trubičevu stališče, „da mora v slučaju priključitve iz narodnih ozirov pripasti slovenski del Koroške k Jugoslaviji, ker je ta del od svojega postanka popolnoma slovenski, in kar je nemškega vmes, je le posledica nemške propagande“ (J. Starc);

– izmenjava demarš med beograjsko in dunajsko vladob ob proslavah desetletnice plebiscita oktobra 1930 (M. Rauchensteiner);

– uradno zagotovilo jugoslovanske vlade avstrijski strani, da ne podpira iredentističnih krogov v Ljubljani in da je zainteresirana za avstrijsko teritorialno integriteto, naj bi sledilo že po domnevni poslanski voditelj koroških Slovencev jugoslovanski vladi leta 1933 (K. Stuhlpfarrer).

Od leta 1933 je v literaturi manj podatkov o javnem dogovarjanju obeh vlad glede položaja koroških Slovencev, več pa je stikov avtoritarne avstrijske vlade s predstavniki samih koroških Slovencev. Že tu lahko omenimo

tudi znana prizadevanja različnih nacističnih emisarjev na obeh straneh Karavank, da bi vprašanje koroških Slovencev povežali z novo jugoslovansko severno mejo v „novi Evropi“. Avstrijska vlada je seveda na te pogovore in pisanje gledala kot na veleizdajo. Izgleda, da jugoslovanski vladni krogi niso take možnosti nikoli niso resno računali, jugoslovanski konzulat v Celovcu je pisanje časopisa o nacističnih ponudbah ocenil kot „ustvarjanje nerazpoloženja in sovraštva proti Jugoslaviji“ (E. Steinböck, Dušan Biber, T. Zorn, F. Petek, F. Aichholzer, Ludwig Jedlicka).

Posebno vprašanje – tudi s stališča ohranjenosti virov – je dejavnost obeh poslaništev ter jugoslovanskega konzulata v Celovcu in avstrijskega v Ljubljani. Po literaturi navajam, naj bi bil celovski generalni konzul Anton Novačan zaradi odkrite iredentistične dejavnosti odpoklican* (K. Stuhlpfarrer), konzularni uslužbenec – enako kot Novačan tudi on pisatelj – Karel Širok zaradi istega med vojno ustrelen od nacistov, številni koroški Slovenci pa od nacistov aretirani in preganjani tudi zaradi svojih predvojnih stikov z jugoslovanskim konzulatom. Konzularni uslužbenec Joško Nograšek

je pod psevdonimom urejal mladinsko rubriko v „Koroškem Slovcu“. Iz spominskega zapisa dr. Julija Felaherja (dokumentacija Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani) izhaja, naj bi različne organizacije koroških Slovencev preko konzulata dejansko prejemale denarno pomoč za svojo kulturno in narodnoobrambno dejavnost, prav tako pa tudi, da so obstajale pritožbe glede generalnega konzula Ristića, ki naj bi ta denar porabil kot svojo osebno reprezentanco. Nedvomno bi bil zanimiv vpogled v dokumentacijo manjšinskega oddelka beograjske vlade, s katerim so koroški Slovenci imeli tudi nekaj neposrednih stikov (F. Petek), dvomljivo pa je, če je arhiv prestal vse vihe vojne in povojne obdobja.

Koroško vprašanje v predstavniških telesih

Sistematično še ni analizirana prisotnost koroškega vprašanja v predvojnem jugoslovanskem parlamentu. Že 13. 10. 1920 je bilo postavljeno prvo poslansko vprašanje o vzrokih jugoslovanskega plebiscitnega poraza, 21. 10. 1920 prečitana zahteva za ugotovitev

3

krivcev zanj, v ustavnem odboru pa je poslanec Sušnik krivdo za poraz pripisal slabemu obnašanju jugoslovanske uprave v coni A. Tu so poleg nekaterih že omenjenih poslanskih vprašanj in ministrskih odgovorov znani vsaj še poslanski govor Josipa Hohnjeca 25. 3. 1926 (Dušan Biber) in govora senatorja Valentina Rožiča 26. 3. 1933 ter Ivana Pučija 24. 3. 1938, ko je slednji polemiziral z optimistično Stojadinovičevu oceno stanja po anšlusu in zahteval pravičnejšo mejo na Koroškem.

* Na Novačana (1887-1951) se nanaša znana štorija o uriniranju s celovskega „lintera“ in o tem, kako je policija optega in prevratniške parole vpijočega diplomata spoštljivo pospremila do rezidenca. „Delo“ je v zvezi z njim 9. 7. 1983 objavilo še drugo zanimivo anekdoto iz zgodovine jugoslovansko-avstrijskih odnosov:

„Dr. Novačan je bil po prvi svetovni vojni dodeljen razmejitveni komisiji na naši severni meji. O tem je pozneje pripovedoval družbi svojih prijateljev na Krasu, med katerimi je bila tudi žena goriskega glavarja Znidaršiča.

Vodja komisije je bil angleški general, njegova žena pa je bila članica komisije. Takoj sem spoznal položaj: vedel sem sicer, da ima general glavno besedo, vendar sem opazil, da se v dvomljivih primerih spogledujeta z ženo, ki mu zdaj rahlo prikimava, zdaj odločno odkimava, in da nazadnje general napravi vse po njeni volji!

„Ko sem to spoznal, sem se začel smukati okrog nje, dokler si nisem pridobil stalnega mesta ob njeni strani. Bolj kot sem bil prijazen z njo, bolj sem čutil, kako potekajo pogajanja nam v prid. Do Celja je šlo kar gladko, proti Mariboru pa čedalje težje. Borili smo se za vsako ped zemlje. Maribor je bil trda kost. Že je kazalo, da ga bomo izgubili, tedaj pa sem se ojunčil, nagnil sem se k sosedi, jo pogladil, stisnil za koleno in Maribor je bil naš!“

„Gospod Novačan,“ mu je segla v besedo glavarjeva žena, „mar bi segli še malo višje, pa bi padel še Gradec!“

(se nadaljuje)

SOCIALISTI TER STRANKARSKO NEVEZANI PRIPADNIKI SLOVENSKE NARODNE SKUPNOSTI ZA

dr. Kurta Steyrerja

Volilni boj zadnjih tednov je dokazal, da Avstrija potrebuje kot najvišjega predstavnika države človeka, ki združuje in ne razdvaja in ki je v mednarodni javnosti nesporen.

Zato podpisani podpiramo ob predsedniških volitvah 8. junija kandidata naprednih demokratičnih sil, dr. Kurta Steyrerja.

Dipl. ing. Wieser Feliks, Celovec.
Wutte Janez - Luc, Sentprimoz.
Kropivnik Franc, Sele Zg. Kot.
Kropivnik Berta, Sele Zg. Kot.
Mak Jurij, Sele Sr. Kot.
Mak Jozefa, Sele Sr. Kot.
Užnik Leonhard, Sele Sr. Kot.
Užnik Franciska, Sele Sr. Kot.
Dovjak Margareta, Sele Sr. Kot.
Dovjak Veronika, Sele Sr. Kot.
Dovjak Tomaž, Sele Sr. Kot.
Dovjak Stanko, Sele Sr. Kot.
Dovjak Herbert, Sele Sr. Kot.
Dovjak Hana, Sele Sr. Kot.
Dovjak Rudolf, Sele Sr. Kot.
Dovjak Florijan, Sele Zg. Kot.
dipl. inž. Mak Gregor
Polansek Marta, Obirsko / Zelezna Kapla.
Sadoksek Franci, Zelezna Kapla.
Furjan Berti, Obirsko / Zelezna Kapla.
Trunk Lojze, Zužalce / Diča vas.
Moschitz Willi, Sentjanž.
Frank Hermine, Bekstanz.
Kriegl Milka, Zahome.
Hudl Stefan, Ričarja vas.
Delavec Zofija, Ričarja vas.
Wiegele Franc, 9613 Zahome.
Obiltschnig Johann, Podgorje.
Ogris Maria, Lipica / Radiše.
Ogris Ludvik, Lipica / Radiše.
Ogris Tomi, Tuce / Radiše.
Walter Ana, Lipica / Radiše.
Walter Franc, Lipica / Radiše.
Tolmaier Hanzi, Sp. Rute / Radiše.
Cvelf Leopold, Nonča vas / Pliberk.
Cvelf Milka, Nonča vas / Pliberk.
Zeke Irena, Dob / Pliberk.
Koletnik Justina, Čirkovce / Pliberk.
Koletnik Maria, Čirkovce / Pliberk.
Koletnik Helena, Čirkovce / Pliberk.
Buchwald Johann, Nonča vas / Pliberk.
Hanin Fanika, Čirkovce / Pliberk.
Hanin Janez, Čirkovce / Pliberk.
Kulmesch Karl, Zg. Zamenje / Škocijan.
Rutar Franc.
Wutte Herbert, Smarjeta v R.

Knez Florian, Zelezna Kapla.
Uneg Gottlieb, Zelezna Kapla.
Bevc Franc, Zelezna Kapla / Lobnig.
Maloversnik Manfred, Zelezna Kapla / Bela.
Kuhar Sonja, Lepena / Zelezna Kapla.
Kuhar Maria, Lepena / Zelezna Kapla.
Ošina Andreas, Lepena / Zelezna Kapla.
Kuhar Michael, Lepena / Zelezna Kapla.
Ojster Engelbert, Zelezna Kapla.
Sitter Peter, Bilčovs.
Sitter Nam, Zelutče, Bilčovs.
Boštjančič Albert, Branča vas / Bilčovs.
Müller Irmi, Kožetavra.
Boštjančič Aloisia, Branča vas.
Boštjančič Jozef, Branča vas.
Mischkulnig Maria, Branča vas.
Gasser Rupert, Bilčovs.
Mikl Ana, Bilčovs.
Ogris Ana, Branča vas.
Gasser Johann, Bilčovs.
Gasser Maria, Bilčovs.
Ogris Karl, Bilčovs.
Kropivnik Katarina, Bilčovs.
dipl. inž. Ogris Kristijan, Dunaj/SI, Plajberk.
Kokot Vincenc, Celovec.
Kokot Andrej, Celovec.
Kokot Ludmila, Celovec.
Prusnik Vladimir, Zelezna Kapla / Lobnik.
Kuhar Peter, Zelezna Kapla.
Hrihar Ana, Obirsko, Zelezna Kapla.
Haderlap Valentin, Zelezna Kapla / Lepena.
Haderlap Karolina, Zelezna Kapla / Lepena.
Blatnik Hubert, Kajaze.
Ogris Hanzi, Bilčovs.
Boštjančič Joško, Bilčovs.
Lesjak Thomas.
Ruttig Walter.
Einspieler Marjan.
Male Michael, Sele Zg. Kot.
Mlečnik Zdravko, Sele Zg. Kot.
Mlečnik Traudi, Sele Zg. Kot.
Bradač Blažej, Sele Sr. Kot.
Oraze Jozef, Sele Zg. Kot.
Oraze Jozeta, Sele Zg. Kot.
Vavti Valentin, Pliberk.
Germ Herman, Nonča vas / Pliberk.

Germ Marta, Nonča vas / Pliberk.
Pirker Eva, Drveša vas / Pliberk.
Pirker Karl-Heinz, Drveša vas / Pliberk.
Wulz Claudija, Pliberk.
Wieser Maria, Zg. Rute / Radiše.
dr. Ogris Igor, Celovec.
Walter Franc-Josef, Lipica / Radiše.
Povše Neži, Tuce / Radiše.
Povše Rudi, Tuce / Radiše.
Schiemann Ani, Tuce / Radiše.
Pichler Simon, Kozje / Radiše.
Ogris Martin, Kozje / Radiše.
Ogris Simon, Kozje / Radiše.
Ogris Anisia, Kozje / Radiše.
Pisjak Bartl, Tuce / Radiše.
Pisjak Elisabeth, Tuce / Radiše.
Hribernik Janez, Tuce / Radiše.
Hribernik Johann jun., Tuce / Radiše.
Wieser Nuži, Zg. Rute / Radiše.
Pisjak Janez st., Verouce / Radiše.
Pisjak Janez ml., Verouce / Radiše.
Rogaunig Lambert, Radiše.
Lampichler Thomas, Rute / Radiše.
Ogris Tomaž, Celovec.
Stern Franc, Miklavčevo.
Ojster Georg, Obirsko, Zelezna Kapla.
Osojnik Vera, Lepena, Zelezna Kapla.
Osojnik Franc, Lepena, Zelezna Kapla.
Osojnik Katharina, Lepena, Zelezna Kapla.
Blajs Ernst, Lepena, Zelezna Kapla.
Blajs Karolina, Lepena, Zelezna Kapla.
Blajs Marija, Lepena, Zelezna Kapla.
Rozman Albert, Lepena, Zelezna Kapla.
Osojnik Fridi, Lepena, Zelezna Kapla.
Ošina Willi, Zelezna Kapla.
Županc Breda, Zelezna Kapla.
Kuchling Lotte, Zelezna Kapla.
Haderlap Silvija, Zelezna Kapla.
Černe Irma, Zelezna Kapla.
Boštjančič Rezi, Bilčovs.
Einspieler Jozefina, Zg. Vesca.
Hedenik Robert, Velinja vas.
Ogris Hanzi ml., Bilčovs.
Ogris Kati, Bilčovs.
Kropivnik Rina, Bilčovs.
Maierhofer Maria, Kajaze.
Reichmann Josef, Moščenica.
Reichmann Agnes, Moščenica.
Urschitz Traudi, Kajaze.
Weber Miha, Zelutče.
Standman Irmi, Moščenica.
Bister Ana, Moščenica.
Ogris Magda, Bilčovs.
Schonlieb Rudi, Bilčovs.
Kruschitz Loni, Moščenica.
Benetik Vili, Podjuna.
Preschern Brigitte, Zelezna Kapla.
inž. Kuchar Peter, Zelezna Kapla.
Kuchar Bojan, Zelezna Kapla.
Ogris-Martič, Angela, Bilčovs.
Jesenko Marija, Bilčovs.
Ogris Tomi, Bilčovs.

Slovenski vestnik praznuje 40-letnico

Nagradno tekmovanje za pridobivanje novih naročnikov se bo nadaljevalo tudi v prihodnjih mesecih

Z jutrišnjim dnevom se končuje prvi krog nagradnega tekmovanja za pridobivanje novih naročnikov Slovenskega vestnika. Na naši slavnostni prireditvi, ki bo v soboto 14. junija v Mestni hiši v Borovljah, bomo podelili že prve tri nagrade – prejeli jih bodo tisti, ki so v prvem delu tekmovanja pridobili največ novih naročnikov.

S tem pa nagradno tekmovanje še nikakor ni končano, temveč se bo – kakor smo zapisali že v zadnji številki – nadaljevalo v prihodnjih mesecih, vse do konca meseca novembra, tako da bomo vse ostale nagrade lahko razdelili še pravočasno pred božično-novoletnimi prazniki.

Tudi za drugi krog tekmovanja imamo namreč pripravljene lepe nagrade:

- **opremo spalnice** iz tovarne IPH v Žitari vasi;
- **mikrokomputer** Commodore 64;
- **vrhunske smuči** z vezmi in palicami iz tovarne Elan na Brnci;
- **stenske omare** iz tovarne IPH v Žitari vasi;
- **pogostitve** v hotelu KOROTAN v Sekiri in v hotelu OBIR v Železni Kapli.

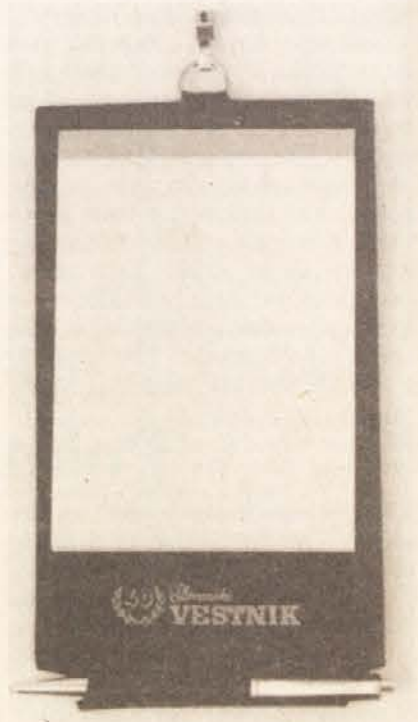
Izkoristite torej prihodnje tedne in mesece ter pomagajte pridobivati nove naročnike Slovenskega vestnika. V krogu vaših sorodnikov, sosedov in prijateljev bo gotovo še kdo, ki doslej še nima naročenega našega lista. Sicer pa velja: čim več novih naročnikov boste dobili, toliko večji bodo izgledi, da na koncu tekmovanja prejmete eno izmed lepih nagrad!

Novim naročnikom majhno darilo za pozdrav

Pa tudi novim naročnikom bomo z majhnim darilom želeli dobrodošlico v družini stalnih bralcev Slovenskega vestnika. V ta namen imamo na izbiro **dvodelno pisalno garnituro** ali pa

stenski blok, ki ga lahko obesite na primerno mesto, da vam bo vedno „pri roki“, ko si boste hoteli v naglici kaj zapisati. Obe darili smo opremili z imenom našega lista – opozorilo na jubilej Slovenskega vestnika.

Našega jubilanta pa bomo najbolje počastili seveda s tem, da mu bomo s skupnimi naporii pridobili čim več novih naročnikov in bralcev. Da je to vsekakor možno, pove podatke, da

je eden izmed tistih, ki so naš poziv vzeli resno od vsega začetka, že doslej nabral več kot dvajset novih naročnikov. Sledimo njegovemu zgledu, vključimo se v akcijo pridobivanja novih naročnikov, tekmujemo za lepe nagrade!

Najlepša nagrada pa bo gotovo ob koncu akcije zavest, da smo skupaj uspeli vidno povečati število tistih, ki bodo v bodoče redno brali naš list.

Pisma bralcev

Offener Brief an den Obmann der Kärntner Landmannschaft

In Ihrem Brief (Kleine Zeitung, 17. Mai) fordern Sie eine „pädagogische Lösung“ in der Schulfrage. Die pädagogische Lösung liegt auf der Hand: Zweisprachiger Unterricht bereichert die Bildung der Persönlichkeit, des Gehirns und des sozialen Verhaltens jedes Kindes (unter seriösen Pädagogen auch des konservativen Lagers wird lediglich die am meisten wirkungsvolle Art dieses Unterrichts diskutiert, und genau diese Frage sollte durch Schulversuche abgeklärt werden). Diese pädagogische Binsenweisheit ein wenig in das Bewußtsein der Kärntner Öffentlichkeit gerückt zu haben, ist das Verdienst zähester Arbeit der Universität für Bildungswissenschaften, insbesondere der – wie Sie sagen – „Kreise um Dr. Gstettner“.

Keineswegs sind diese Kreise und die Slowenenorganisationen „blamiert“, wenn sich ein oder auch mehrere Vertreter der slowenischsprachigen Lehrer dennoch für getrennte Klassen aussprechen. Denn es gibt aus Minderheitensicht ein gewichtiges Argument, das keineswegs ein pädagogisches ist: In slowenischen Klassen können Sprache, Kultur und andere volksgruppenspezifische Anliegen weit intensiver vermittelt werden als in zweisprachigen. Dieses Argument wird zwar als „Schutz“ für die Minderheitssprache immer wieder seitens des Heimatdienstes angeführt, hat seine Berechtigung aber nur dort, wo Schutz tatsächlich notwendig ist – bei der immer weiter zurückgedrängten slowenischen Sprache in Kärnten.

Wenn trotzdem die allgemeine Linie der Slowenenorganisationen die Forderung nach zweisprachigem Unterricht ist, sollte die deutschsprachige Mehrheit rasch und dankbar zustimmen, weil sich neben den eindeutigen pädagogischen Vorteilen für die Erziehung unserer Kinder aus dem Kontakt zwischen den Kindern beider Volksgruppen ein fruchtbares Zusammenleben für die Zukunft entwickeln kann; deshalb, weil im zweisprachigen Unterricht Verschiedenartigkeit verstehbar und vertraut gemacht, im jeweiligen einsprachigen Unterricht jedoch akzentuiert und radikalisiert wird.

Auffallend an Ihrem Brief ist die Häme über Meinungsverschiedenheiten innerhalb der Slowenenvertreter. Hat denn in diesem Land nur die deutschsprachige Mehrheit das Recht, verschiedener Meinung zu sein?

Edith Darnhofer, Publizistin, Klagenfurt

Izjava

Ne da bi se spuščali v razpravljanje o izvajanjih dr. Francija Zwittera ml. na dunajskem simpoziju o literaturi narodnih manjšin v Avstriji (SV, štev. 18, z dne 2. maja 1986), je vendar potrebno zavrniti njegove napade na velikega rodoljuba, pedagoga, kulturnika, politika, verskega delavca dr. Vinka Zwittera. Označevati čas med dvema vojnama, ko smo koroški Slovenci še kulturno nastopali n.pr. nad Vrbskim jezerom, imeli redne politične sestanke in shode pri deželnozborskih volitvah, ko smo se celo številčno bolje ohranili kot od leta 1945 naprej – kot dobo nacionalne borniranosti ter nazadnjaško mračnjaškega profila kulturnega in političnega dela ali kot kulturno farizejstvo, je nestvarno, površno in nekritično in končno neresnično ter nezaslužno obravnavanje osebnosti naše zgodovine.

Kdor dela, dela tudi napake – to velja tudi za pokojnega dr. Vinka Zwittera in on je bil zadnji, ki svojih napak ni videl. Nikomur ne odrekamo možnosti gledati svet skozi svoja ideološko zabarvana očala, ni pa prav, če kdo svoje osebne vizije oznanja kot vsesplošno resnico.

Uspehov med obema vojnama – težje pridobljenih – ni mogla ponoviti niti generacija kulturnikov po letu 1945 pa tudi današnja ne. Nasprotno: marsikaj, kar smo pred strašno vojno že imeli, so ali smo 1945 spet zapravili, n.pr. slovenskega zastopnika v deželnem zboru in v deželni vladi.

Zeleti si je – „na levi in na desni“ – le več tako delovnih mož, kot je bil pokojni dr. Vinko Zwitter, ki je bil večkratni osrednji tajnik naše organizacije. Velja mu zahvala za njegov trud na kulturnem in političnem področju, za ohranitev in razvoj slovenskega življa na Koroškem.

Celovec, 21. maja 1986

Narodni svet koroških Slovencev

Obiščite

Werner Bergovo galerijo

v Pliberku

K izjavi Narodnega sveta koroških Slovencev

Z začudenjem sem bral „izjavo“ Narodnega sveta koroških Slovencev z dne 21. maja 1986 k mojim izvajanjem na simpoziju o literaturi narodnih manjšin v Avstriji, ki ga je organiziral Ludwig Boltzmann-Institut za novejšo avstrijsko duhovno zgodovino. Z začudenjem predvsem zato, ker – kljub vabilu – ni bil noben zastopnik Narodnega sveta pri simpoziju navzoč in tako seveda nihče ne more vedeti, kaj sem v svojem referatu dejansko izvajal.

„Izjava“ se izključno nanaša na poročilo v Slovenskem vestniku, ki pa je po novinarski nujnosti seveda prikrojeno časopisni obliki, zato zgoščeno in pointirano. Hkrati poudarim, da je poročilo v Slovenskem vestniku zadelo bistvo mojih izvajanj k dr. Vinkotu Zwitteru, ki so zajeli samo majhen del mojega referata.

Vsebinsko dvojce:

1) dr. Vinkotu Zwitteru nikoli nisem odrekel odkrite in poštene subjektivne volje in odkritega in poštenega subjektivnega hotenja za dobrobit slovenske narodne skupnosti na Koroškem; prav tako nikoli nisem dvomil v njegovo marljivost, delo in energije, ki jih je vložil v ta namen;

2) vse subjektivno hotenje in vse dobre namere ne pomagajo nič, če se izkažejo objektivno kot zgrešene. In klerofašizem, po Dollfussovem vzoru, na čigavi ideologiji je slonelo tako vsebinsko kot tudi organizatorično, vsaj od dr. Vinkota Zwittera zamišljeno in začrtano kulturno-politično delovanje koroških Slovencev v medvojnem času, se je zgodovinsko izkazal kot zgrešen in poguben za demokracijo in svoboden razvoj kulture v Avstriji. To velja ugotoviti, pa čeprav sem prepričan, da je želel dr. Vinko Zwitter naboljše za katoliški razvoj koroških Slovencev.

Kdor pa ne zna, ne more ali noče ločevati med kritičnim prikazom določenega obdobja in osebnim napadom in zato reagira užaljeno, s tem je odveč vsakršna debata in kdor voha za vsako kritično oceno neke osebnosti „ideološko zabarvana očala“, jih ima sam na nosu.

Toliko v spominsko knjigo avtorjem NskS-ovske izjave in pa tudi anonimnim svojem dr. Vinkotu Zwitteru, katerim bi se svetoval, da naj prepuščajo iskanje po „večni resnici“ teologom. V zakupu je namreč niso imeli niti posthum na pomoč priključiti še tako politično aktivni zdravnik, še manj pa diplomirani trgovci – četudi so se včasih tako vedli.

Dr. Franci Zwitter ml.

Slovenska študijska knjižnica priporoča sledeče knjige s področja specialne patologije

ALLGEIER K.: **Tako zdravimo arteriosklerozo**: „knjižica opisuje arteriosklerozo, kako se je obranimo, preprečimo najhujše, in kakšne so možnosti zdravljenja.“ – Lj.: Cankarjeva založba. – 105 str., ilustr.

BAKOUCE P.: **Glavoboli in migrena**: „iz prakse pisana knjiga za bolnike z dvojnimi ciljem – pomagati, da bi bolje razumeli svojo bolezen in tako pripomoči k ozdravitvi.“ – Lj.: Mladinska knjiga. – 154 str., ilustr.

BUNTA S.: **Zdrave in obolele noge**: „zgradba, delovanje in bolezenske spremembe nog.“ Lj.: ČZP Kmečki glas. – 239 str., ilustr.

DRINOVEC J.: **Dieta pri ledvičnih boleznih**: „obravnavna vprašanja prehrane pri boleznih ledvic in povišanem krvnem tlaku“. – Lj.: ČZNG. – 207 str.

KOŠUTA S.: **Sladkorna bolezen in dieta za sladkorno bolne**: dietni priročnik za diabetike. – Lj.: Centralni zavod za napredek gospodinjstva (ČZNG). – 207 str.

LENNE R.: **Depresija, bolezen našega časa**: premagovanje potrtosti, tesnobe in žalosti. – Lj.: Cankarjeva založba. – 142 str.

MATKO I.: **Dieta pri jetrni in žolčnih obolenjih**: dietni priročnik z dietnimi navodili za boleznii žolčnika in žolčevodov. – Lj.: ČZNG. – 146 str.

MATKO I.: **Dieta pri boleznih želodca in črevesja**: praktična navodila za dietno prehrano pri celiakiji in nekaterih drugih črevesnih boleznih. – Lj.: ČZNG. – 204 str.

NEUMANN Z.: **Ljudje z zlomljeno hrbtenico**: psihološko, socialno in poklicno prilagajanje. – Lj.: ČZNG. – 254 str., ilustr.

SŠK ima svoje prostore v Mladinskem domu, Mikschallee 4.

Knjižnica posluje: v ponedeljek in torek od 10. do 18. ure
v sredo, četrtek in petek od 8. do 16. ure

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA

Problemi zgodnjeotroške večjezičnosti

Toda tudi v konstelaciji manjšinski/večinski jezik, ki je značilen za pretežno večino sodobnih dvojezičnih položajev, sta oba elementa, se pravi intenzivnost/pogostost komunikacije in motiviranost močnejše prisotna pri učenju večinskega jezika (motivacijska skala lahko sega od prostovoljnega stremeljenja po sočasnem uveljavljanju v večinski družbi prek neobходимosti komunikacije v večinskem jeziku do izrazitega socialnega pritiska). Zato predvideva princip lingvistične soodvisnosti, da se prenos jezikovne sposobnosti praviloma dogaja v smeri manjšinski – večinski jezik in ne obratno.

S tem pa princip lingvistične soodvisnosti ne potrjuje samo naše, v prvi fazi zgolj intuitivne odločitve, da smo najmočnejše pospeševali najbolj ogrožen jezik, ampak narekuje tudi domnevo, da je v dvojezičnih položajih kot na Koroškem smotno, če v prvi fazi dvojezičnega razvoja pospešujemo predvsem manjšinski jezik, da tako izkoristimo vse prednosti, ki izvirajo iz principa lingvistične soodvisnosti.

1.7. Odnos neposredne socialne okolice do otrokove dvojezičnosti

Odnos ožje socialne sredine do otrokove dvojezičnosti je bil načelno

pozitiven. V pogovorih s sosedi je bilo mogoče – vsaj intelektualno – odstraniti morebitne predsodke. V tem pogledu je bil naš večjezično vzgojen otrok v naravnost privilegiranim položaju, saj živi v stanovanjski soseski, ki je iz nezadovoljstva nad običajnimi oblikami sožitja skupno načrtovala in gradila svoje naselje in se zavestno opredelila za intenzivnejše stike med sosedi. V ta namen je uvedla redna srečanja vse skupine, na katerih se je razpravljalo o problemih, ki zadevajo družine. Kljub temu je večina sosedov v zadregi obmolčala, če so starši ali babica v njihovi prisotnosti nagovorili otroka v slovenščini ali hrvaščini. V nekaterih primerih kljub zelo dobrim in prijateljskim odnosom ni bilo mogoče prezreti določene napetosti, ki je v takih situacijah nastala. Le redko se je dogajalo, da so se sosede neposredno za slovensko ali hrvaško jezikovno interakcijo upali nagovoriti otroka tudi v nemščini, čeprav smo jih k temu vedno spet spodbujali. Zelo, zelo počasi, šele proti koncu drugega leta starosti, ko že ni bilo več mogoče prezreti uspeha dvojezične vzgoje, se je ta strah pred dotikom z dvojezičnostjo umaknil nekoliko bolj sproščenej nemu odnosu. Kljub temu in kljub načelni naklonjenosti se nekateri sosedje še do danes niso mogli otresti negotovosti in strahu pred dotikom z otrokovo večjezičnostjo.

1.7. Odnos neposredne socialne okolice do otrokove dvojezičnosti

Zato lahko upravičeno sklepamo, da je strah pred dotikom z dvojezičnostjo globoko zasidran v podzvesti enojezičnega posameznika in je verjetno tudi glavni vir vseh ostalih predsodkov proti dvojezičnosti. Njegove korenine segajo celo tako globoko, da ga je kljub otipljivo drugačnim dejstvom in kljub racionalno drugačni opredelitvi emocionalno le težko premagati.

Zunaj ožje socialne sredine, ki je ni bilo mogoče pripraviti v neposrednih pogovorih na otrokovo večjezičnost, se pravi, v mestu, v trgovini, na banki ipd., so segale reakcije od skeptičnega občudovanja do neprikritih verbalnih agresij nasproti staršem. Glavni „argument“, ki se je pri tem pojavljal, je bila „zaskrbljenost“, da torok dorašča brez mladosti, ker ga starši neodgovorno obremenjujejo z dvema jezikoma. Tega predsodka ni moglo omajati niti očitno normalno in veselo otrokovo vedenje. V nekaterih primerih je bilo za temi agresijami jasno čutili poleg predsodkov proti dvojezičnosti tudi predsodke proti slovanskima jezikoma.

Otroci so reagirali zelo različno. Starostni vrstniki, od katerih se večjezični otrok v svojem nemškem jezikovnem razvoju sploh ni razlikoval, so prevzeli celo nekatere hrvaške in

slovenske besede (n.pr. „baka“, „babcica“, „nina“, „domov“ ipd.). Iz tega sledi, da se otroci, ki doraščajo v stiku z dvo- ali večjezičnimi vrstniki, brez nadaljnjega in dobesedno igrave priučijo tudi drugega jezika, če jih odrasli s svojimi predsodki pri tem ne zavirajo. S tem pa predstavljajo tudi sicer enojezično vzgojeni otroci, ki pravočasno in neobremenjeno prihajajo v stik z osebami, ki govorijo (tudi) drugačen jezik, potencial dvojezičnosti, ki bi ga morala vsaka racionalna jezikovna in kulturna politika že iz

V dvojezičnih otroških vrtcih se otroci obeh narodnosti srečavajo z obema jezikoma (slika iz otroškega vrtca v Škofljah). V ostali družbi pa je strah pred stikom z dvojezičnostjo globoko zasidran v podzvesti enojezičnega posameznika, kar je verjetno tudi glavni vir vseh ostalih predsodkov proti dvojezičnosti.

uvodoma navedenih razlogov primerno upoštevati in pospeševati.

Najmanj, kar bi razvita družba v zvezi s tem lahko storila, bi bilo, da z vsemi razpoložljivimi sredstvi (šola, kulturni stiki, javno obveščanje ipd.) pomaga premagovati strah pred dvojezičnostjo in obenem pospešuje zarodke dvojezičnosti pri otrocih, doraščajočih v dvo- ali večjezičnem okolju. V manjšinskem položaju, v katerem je strah pred dvojezičnostjo še potenciran z različnimi drugimi predsodki, pa bi bila potrebna še dodatna motivacija.

Nekoliko starejši otroci – do približno 6. leta starosti – so bili večinoma ponosni na to, da imajo v svojem naselju večjezični „Wunderkind“, kar so vsem znancem in gostom naselja pripovedovali z ustreznimi pretiravanji. Kljub temu je ta skupina otrok že začela prevzemati predsodke in strah odraslih. Večkrat se je dogajalo, a so nenadoma prekinili igro i vprašali ali jih je L. res razumel, čeprav je tik pred tem normalno – pač na ustreznih stopnji jezikovnega razvoja – govoril nemško in so se tudi sami, če so se čutili neopazovane, brez najmanjšega problema pogovarjali in igrali z njim.

Kljub navedenim podzavestnim reakcijam pa vse do jeseni 1985 ni bilo opaziti izrazitega odklanjanja komunikacije. Ni pa bilo mogoče spregledati, da si je večjezični otrok izbral svoje prijatelje prav med tistimi vrstniki, ki so najbolj svobodno ravnali z njegovo dvojezičnostjo.

(Se nadaljuje)

RADIO-TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

Petek, 30. 5.: 9.00 Poročila – 9.05 Biro, biro – 9.30 Ruščina – 10.00 Šolska TV – 10.30 Gloria – ljubezen mojega življenja – 12.20 Dokumentacija Augusta Paterno-a in Michaela Weinmanna – 13.05 Poročila – 16.30 Za predšolske otroke – 16.55 Mini-ČVS – 17.05 Niklaas, otrok iz Flandrije – 17.30 Levo od pingvinov – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Komisar – 21.02 Nick Knatterton in reklama – 21.25 Vigredni šopek iz Budimpešte – 22.10 Augusta hrani – 22.20 Razredna razmerja – 0.25 Poročila.

Sobota, 31. 5.: 9.00 Poročila – 9.05 Angleščina – 9.35 Francoščina – 10.05 Ruščina – 10.35 Kristof Kolumb – 12.15 Jour fixe – 13.15 Poročila – 14.20 Privatna tajnica – 15.55 Stvarstvo: Sad dreves – 16.00 Nils Holgersson – 16.25 Veter v rokah – 16.55 Mini-ČVS – 17.05 Kdo rokodelci z nami? – 17.30 Ravioli – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Dva x sedem – 18.25 Najboljše iz serije „Weana Gmüt“ – 18.50 Župnik Hansjörg Eichmeyer odgovarja – 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske – 19.30 Čas v sliki – 19.55 Novo v znanosti – 20.15 Reka brez povratka – 21.50 Avstrijski režiserji v Hollywoodu – 22.15 The who – the kids are alright – 23.50 Poročila.

Nedelja, 1. 6.: 11.00 Ura tiska – 12.00 Orientacija – 15.00 Marjetice za graščakino – 16.25 Tao Tao – 16.50 Bravissimo – 17.35 Prometni klub za otroke – 17.40 Klub seniorjev – 18.30 Mi – 19.00 Slike iz Avstrije – 19.25 Govori župnik Franz Mersch – 19.30 Čas v sliki – 19.50 Mexiko – nogometno svetovno prvenstvo: Brazilija – Španija in Avstrijska krožna vožnja – 21.50 Dunajski slavnostni tedni 1986 – 22.35 Nočni studio – 23.40 Mexiko – nogomet Francija: Kanada.

Ponedeljek, 2. 6.: 6.00 Nogometno svetovno prvenstvo – 9.00 Poročila – 9.05 Biro, biro – 9.30 TV kuhinja – 10.00 Šolska TV – 10.30 Marjetice za graščakino – 11.55 Woody Woodpecker predstavlja – 12.00 Iz parlamenta – 13.00 Poročila – 16.30 Za predšolske otroke – 16.55 Mini-ČVS – 17.05 Calimero – 17.30 Heidi – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 100 karatov – 21.08 Kuharski mojstri – 21.15 Ceste San Francisca – 22.05 V senci palač – 22.10 Šiling – 22.30 Elitna kovačnica bo stara 100 let – 23.20 Mexiko: Argentinja – Južna Koreja – 23.55 Mexiko: Poljska – Maroko.

Torek, 3. 6.: 6.00 Nogometno svetovno prvenstvo – 9.00 Poročila – 9.05 Biro, biro – 9.30 Angleščina – 10.00 Šolska TV – 10.30 Privatna tajnica – 12.00 Tista medicina – 13.00 Poročila – 16.30 Za predšolske otroke – 16.55 Mini-ČVS – 17.05 Čebelica Maja – 17.30 Oddaja z miško

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza Slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser StraBe 16.

Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tarviser StraBe 16

Telefon (0 42 22) 51 43 00-30 (Rado Janežič) 31 (Lubo Urbajs) 32 (Andrej Kokot) 33 (Vinko Wieser)

Teleks 42 20 86 sndk a

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec – Borovlje.

Sreda, 4. 6.: 6.00 Nogometno svetovno prvenstvo – 9.00 Poročila – 9.05 Biro, biro – 9.30 Francoščina – 10.00 Šolska TV – 10.30 Sabrina – 12.20 Irska fronta – 13.05 Poročila – 16.30 Jojo in poglavar – 16.55 Mini-ČVS – 17.05 Risanka – 17.30 Kamen Marka Pola – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Mister Moses – južno od reke Pangani – 22.05 V senci palač – 22.10 Inozemski report – 23.00 Šport.

Četrtek, 5. 6.: 6.00 Svetovno nogometno prvenstvo – 9.00 Poročila – 9.05 Biro, biro – 9.30 Dežela in ljudje – 10.00 Šolska TV – 10.30 Mister Moses – južno reke Pangani – 12.20 Klub seniorjev – 13.05 Poročila – 16.30 Za predšolske otroke – 16.55 Mini-ČVS – 17.05 Sindbadove pustolovščine – 17.30 Skrivnostna globina – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 The magic of David Copperfield – 21.00 Dokumentacija – 21.50 Stari in mladi Michaud – 23.10 Glasbena scena – 23.55 Poročila.

AVSTRIJA 2

Petek, 30. 5.: 16.25 Poldark – 17.15 Srečanje z živaljo in človekom – 18.00 Tedenski pregled – 18.30 Department S – Najlepše otroške pesmi – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Preko mavrice – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturni žurnal – 21.45 Šport – 22.15 Skrivnostni obiskovalec – 23.55 Poročila.

Sobota, 31. 5.: 15.00 Dva x sedem – 15.25 V senci palač – 15.30 Računalniški tečaj – 16.00 Iz parlamenta – 17.00 Sledi divjačina – 17.45 Kdo me hoče? – 18.00 Panoptikum – 18.25 Nogomet – 19.00 Trailer – 19.30 Čas v sliki – 19.50 Mexiko: Italija – Bolgarija – 22.15 Brutalne sence – 23.55 Poročila.

Nedelja, 1. 6.: 9.00 Poročila – 9.05 Rdeči panter – 9.30 Krušljiva zemlja – 10.25 V senci palač – 10.30 On a clear day you can see forever – 15.00 Športni popoldan – 16.20 Pokukajmo v deželo – 17.15 Rok in pop ob plavi Donavi – 18.00 Mexiko: nogometno svetovno prvenstvo – 18.30 Brez nagobčnika – 19.25 Novo v kinu – 19.30 Čas v sliki – 19.50 Primer za ljudskega odvetnika – 20.15 Sabrina – 22.10 Dinastija – Denverski klan – 22.55 Charli Chan: Past – 0.00 Poročila.

Ponedeljek, 2. 6.: 17.30 Mi ljudje – 18.00 Nogometno svetovno prvenstvo – 18.30 Cesta Lindenstraße – 19.00 Tom & Jerry – 19.30 Čas v sliki – 19.50 Mexiko: SZ – Madžarska – 21.50 Čas v sliki – 22.10 Kulturni žurnal – 22.20 Že dolgo te ljubim – 23.50 Poročila.

Torek, 3. 6.: 17.00 Šolska TV – 17.30 Orientacija – 18.00 Mexiko: nogomet – 18.30 Naša mala farma – 19.30 Čas v sliki – 19.50 Mexiko: Mehika – Belgija – Avstrijska kolesarska krožna pot – 21.50 Čas v sliki – 22.10 Kulturni žurnal – 22.20 Klub 2 in poročila.

Sreda, 4. 6.: 17.00 Design – 17.30 Dežela in ljudje – 18.00 Svetovno nogometno prvenstvo – 18.30 Naša mala farma – 19.30 Čas v sliki – 19.50 Mexiko: svetovno nogometno prvenstvo – Nemčija: Urugvaj – 21.50 Čas v sliki – 22.10 Kulturni žurnal – 22.20 Tetoviranec – 0.00 Poročila.

LJUBLJANA

Petek, 30. 5.: TV mozaik – 9.00 Tednik – 16.25 TV mozaik – ponovitve – 17.25 Poročila – 17.30 Beli delfin, francoska risana nadaljevanka – 17.45 Flipper, ameriška nanizanka – 18.15 Gozdovi: Človek proti gozdu – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – Obzornik ljubljanskega območja – 19.30 Dnevnik in vreme – 19.50 Poročila s kongresa ZSJ – 20.10 Avtomanija, angleška dokumentarna serija – 20.40 Bergerac, angleška nanizanka – 21.35 Dnevnik – 21.50 Poročila s kongresa ZSJ – 22.25 Carrie, ameriški film.

Sobota, 31. 5.: 8.00 Poročila – 8.05 Kam nas bo pripeljala pikapolonica? – 8.25 Na črko, na črko, nanizanka TV Beograd – 8.55 Obleček – pohajček – 9.10 Slovenske ljudske pravljice: Nehvaležna sestra in rešena nevesta – 9.20 Čirule-čarule: Čarobna pobarvanka – 9.25 Otroška knjiga: Ob 30-letnici zbirke Kondor Založbe Mladinska Knjiga – 9.40 Ex libris M&M – 10.35 Naša pesem – Maribor 84 (Študentski akademski zbor Kamnik) – 11.05 Preprečevanje škodljivih posledic stresa, izobraževalna serija – 11.30 Avtomanija, dokumentarna serija – 11.55 Ljudje in zemlja – ponovitve – 12.25 Poročila – 14.20 Priljubljeno tišini, oddaja za slušno prizadete – 15.05 Zgodba o zlatem cekinu, vzhodnonemški mladinski film – 16.30 Poročila – 16.35 Čudeži narave: Alpsko živalstvo pozimi, dokumentarna oddaja iz kanadskega niza – 17.00 PJ v rokometu/M/ – Crvenka: Metaloplastika – 18.30 Znamke z račjimi podobami, ameriški kratki film – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – Turistični globus – 19.30 Dnevnik in vreme – 19.40 Poročila s kongresa ZSJ – 19.55 SP v Nogometu – Italija: Bolgarija, pre-

nos – 21.50 Zrcalo tedna – 22.15 Dnevnik – 22.30 Ubežnikov Blues, ameriški film.

Nedelja, 1. 6.: 9.05 Poročila – 9.10 Živ žav: Risanke, Pod istim nebom: Dennyjevo jajce, avstralski film – 10.10 Flipper, ameriška nanizanka – 10.35 Kitajec v Scotland Yardu, angleška nadaljevanka – 11.25 Piknik v Rogaški Slatini (Ansambl Tineta Stareta in Ansambel Gorenjci) – 12.00 Kmetijska oddaja – 13.00 Poročila – 14.25 Tržič: SP v Motokrosu, prenos 1. dirke – 15.15 Zadnja izdaja, ameriški film – 16.40 Poročila – 16.45 Tržič: SP v Motokrosu, prenos 2. dirke – 17.40 Plavi orkestar, zabavno-glasbena oddaja TV Sarajevo – 18.15 Slovenci v zamejstvu – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – ko še ne boli – 19.30 Dnevnik – 19.48 Vreme – 19.55 Guadalajara: SP v nogometu – Brazilija: Španija, prenos – 21.45 Tito – Beseda in slika neke dobe, dokumentarna serija TV Zagreb – 22.40 Športni pregled – 23.10 Poročila.

Ponedeljek, 2. 6.: TV mozaik – 8.55 Zrcalo tedna – 9.15 Integrali – 10.30 Goli sveta – pregled s SP v nogometu – 15.35 TV mozaik – 17.10 Goli sveta – 17.25 Poročila – 17.30 Nekaj za deževne dni – 17.50 Na črko, na črko – nanizanka TV Beograd – 18.20 Ljudska glasbila iz Makedonije: Keman – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – Podravske obzornik – 19.30 Dnevnik – 19.45 Vreme – 19.55 Irapuato: SP v nogometu – SZ – Madžarska, prenos – 21.50 Dnevnik – 22.15 Juanita la larga, španska nadaljevanka.

Torek, 3. 6.: TV mozaik – Šolska TV – 9.10 Reševanje v rudniku – 9.40 Dojransko jezero – 10.10 Kraljevski rak – 10.30 Goli sveta, pregled s SP v nogometu – 15.45 TV mozaik – Šolska TV – 17.05 Goli sveta – 17.20 Poročila – 17.30 Plesne domislice: Skupina IGEN iz Celja – 17.50 Ta čudoviti notni svet, TV Sarajevo – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – Dolenjski obzornik – 19.30 Dnevnik – 19.55 Vreme – 20.05 Plečnik v Parizu, dokumentarna oddaja – 20.50 Kletka, glasbena oddaja – 21.25 Svet na zaslonu – 22.10 Dnevnik – 22.25 Rezerviran čas – 23.50 Monterrey: SP v nogometu – Portugalska: Anglija, prenos.

Sreda, 4. 6.: TV mozaik – 8.55 M. Kmecl/ Levstikova smrt, predstava PDG Nova Gorica – 10.30 Goli sveta, pregled s SP v nogometu –

Informacija je več kot senzacija

Novega naročnika/novo naročnico pridobil(a):

(ime in priimek)

(naslov)

(pošta)

Drucksache Tiskovina

P. n.

SLOVENSKI VESTNIK

Postfach/poštni predal 408 9021 Klagenfurt/Celovec

Šah: Uspeh SŠZ v Novi Gorici

Na binkoštno nedeljo je bil v Novi Gorici VII. krog srečanj šahovskih ekip sosednjih dežel. Šest 10-članskih ekip se je pomerilo v hitropoteznem šahu (15 minut). Poleg treh moštev iz Primorske šahovske zveze (Piran, Tolmin, Nova Gorica) so na srečanju sodelovali še šahisti iz Madžarske (Monošter/Szentgotthard), Italije (Zveza slovenskih športnih društev - Trst) in Avstrije (SŠZ Celovec). Koroški igralci od srečanja do srečanja pridobivajo na kvaliteti in jakosti: tokrat so suvereno zasedli 2. mesto. Poseben dober dan so imeli pepi Gallob (5

točk iz petih partij!) ter Norbert Perko in Franci Rulitz (oba 4 iz 5). Postava: Norbert Perko, Joži Gallob, Waldemar Grom, Pepi Gallob, Seppi Gallob, Lojze Gallob, Gorazd Živkovič, Franci Rulitz, Ivko Ferm, Branko Kolter (menjava: Tončka Einspieler, Herbert Rulitz).

Izid srečanja:

1. ŠD Piran	32,5
2. SŠZ Celovec	29,5
3. ŠD Tolmin	28,0
4. Nova Gorica	27,5
5. ZSŠDI Trst	22,0
6. Monošter	10,5

Karate turnir v Železni Kapli

Slovenski športni klub Obir je v nedeljo priredil svoj prvi prijateljski turnir v karateju. Skupno se je 46 tekmovalcev iz Koroške in Slovenije udeležilo tekem „kata“. Športniki štirih moštev (Škofje Loke, Borovlj, Celovca in SSK Obir) so pokazali svoje znanje v posamičnih in moštvenih tekmah.

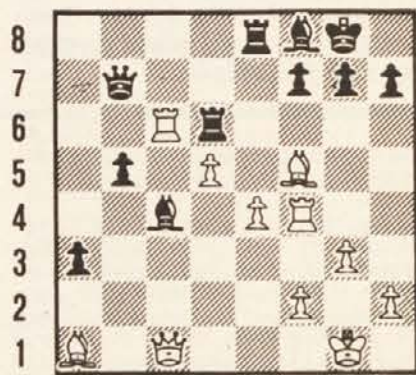
Svojo pomembnost je prijateljski turnir dobil tudi zaradi navzočnosti jugoslovanskega mojstra v karateju, Pavleta Oblaka iz Škofje Loke. Turnir je potekal v res prijateljskem vzdušju in znanje aktivnih je bilo na visoki ravni.

Kako so se uveljavili domačini? Če pomislimo, da deluje karate sekcija šele skromno leto dni, so domačini lahko z rezultati zelo zadovoljni. Kot je povedal trener domačinov, Karlo Jurič, je to dokaz, da je sekcija na pravi poti.

Pri ženskah do letnika 1969 je postala Monika Dovjak tretja, pri ženskah od letnika 1968 dalje pa so prva tri mesta osvojile domačinke: 1. Marica Smrtnik, 2. Danica Karničar, 3. Marija Dovjak. Pri moških do letnika 1964 je postal Franz Haberz drugi, pri moških od letnika 1963 naprej pa je postal Valerian Sitter tretji (od sedmih). V isti skupini je Miha Oblak (Škofja Loka) z največ točkami zmagal in postal tudi najboljši dneva.

Pri ekipah so ženske-domačinke osvo-

ŠAHOVSKA NALOGA ŠT. 6:

SAHAROV - ČEREPOV (SZ 1979)

V materialno izenačeni poziciji ima beli, ki je na potezi, pritisk na črno kraljevo krilo. Kako poteka skrita kombinacija, ki vodi belega do zmage?

SAK je na petem mestu

Še eno točko potrebuje SAK iz zadnjih iger, da gotovo obdrži svoj položaj med prvimi šestimi moštvi. V nedeljo je zanesljivo z 1:0 premagal Irschen, ki se je deloma zelo dobro branil.

Sicer pa je bilo 24. kolo koroške lige precej jasna zadeva. Vseh pet moštev na vrhu lestvice je premagalo svoje nasprotnike: Trg je premagal Breže (2:0), Obervellach Magdalen (5:0), Matrei je porazil ASK (5:1), Mostič pa Šmohor (3:1). Tako da si razen Pliberka ob koncu lestvice nobeno moštvo ni znalo izboljšati položaja. Trg pa bo brez dvoma prvak in se duševno že pripravlja na kvalifikacijske igre za vstop v 2. zvezno ligo.

Važna zmaga Šmihelčanov

VSV - Šmihel 0:2 (0:1)

Moštvo iz Šmihela, ki se bori proti izpadu iz vzhodne podlige, je tekmi s prav tako ogroženim moštvom iz Anapihla presenetljivo zmagalo - še povrh na igrišču nasportnika. V prvih minutah igre je bilo opaziti, da je šlo pri obeh moštvih za obstoj; igralci so bili zelo živčni, akcije niso uspeli ne enemu, ne drugemu moštvo. Približno od 2. minute naprej pa se je moštvo iz Šmihela ujele, prevzelo igro in imelo cel kup priložnosti za zadetek, ki je Šmihelčanom v 35. minuti igre tudi uspel. Strellec: Lopinsky. S tem zadetkom je bila igra v bistvu odločena, saj je domače moštvo igralo brez vsakršnega koncepta, pa tudi brez prave volje. Zadelek Berchtolda v 65. minuti pa je igro dokončno odločil v prid Šmihelčanov, ki po tej zmagi spet lahko upajo, da se bodo v podligi obdržali.

**Pridobivaj
nove naročnike
Slovenskega vestnika**

1. razred C: Bilčovs vigredi še neporažen

Čeprav je bilo pet bilčovskih igralcev poškodovanih na binkoštnem občinskem turnirju so preostali igralci moštva dosegli proti moštvo iz Gospe svete neodločen rezultat 3:3, čeprav so v prvi polovici bili že s 0:3 v zaostanku.

Če bo klubskemu moštvo uspelo obdržati sedanje moštvo, ima Bilčovs v prihodnji sezoni resne možnosti za napredek v naslednji višji razred. Trenutno je Bilčovs z 28 točkami za Wietersdorfom (35) in Vetrinjem (29) na tretjem mestu.

Kotmara vas - Oberglan 7:0 (4:0).

1. razred D: Globasnica - Pokrče 0:0; Železna Kapla - Frantschach 0:1 (0:1); Sinča vas - Klopinja 4:2 (2:0); Šentpavel - Žitara vas 4:4 (1:2); Labod - Metlova 2:0 (2:0).

SAK - Irschen 1:0 (1:0)

Moštvo iz Irschena je tekmo začelo borbeno, vendar je Slovenski atletski klub kmalu prevzel iniciativo. Svojo premoč so sakovci tik pred polčasom zapečatili tudi z golom. Pichorner je v 43. minuti dal edini gol te tekme.

Tudi po odmoru so skušali igralci z zgornje Koroške navaliti na slovenski gol. Toda to jim je uspelo le kratko časa. Ponovil se je potek prvega polčasa, tako da je v zadnjih desetih minutah tekme bil SAK stalno le pred golom Irschena. Zvrstili so se kornjerji in prosti strelji. Toda SAKovcem se ni posrečil še drugi gol, čeprav je nasprotnik rešil dvakrat na črti.

Postava: Rauscher; Kreuz, Wieser, Sadjak, Jagodič (Gregorič), Ratajec, Jovičević, Pichorner, Ramšak (Woschitz), Polanšek.

Sele - Vrba 1:1 (0:0)

Selski navijači, ki so upali v zadnjih tekmah še na majhne senzacije, so bili v nedeljo nekoliko razočarani. Obe moštvi, ki sta na koncu lestvice, nista prepričali. Prvič po dolgi pavzi (poškodbe) sta igrala tudi spet Martin Hobel in Norbert Hribernik. Vsi gledalci se tudi niso strinjali z odločitvijo selskega trenerja Jakopiča, ki je v drugi polovici zamenjal ravno tista dva igralca, ki sta se najbolj borila (K. Hribernik in P. Čertov).

Selani bi se izpadu izmuznili le, če bi v naslednjih igrah proti Treibachu in Šentandražu igrali nadpovprečno.

Tekma strelcev na Obirskem

Na binkoštni ponedeljek je Alpski klub „Obir“ na Obirskem priredil že tretjič streljanje s puško na zračni pritisk. Kot že lani je letos zmagal pri Jerebu Fridi Hribar, ki je letos z 58 točkami (od 60 možnih) postavil tudi nov rekord. Ditmar Pavlič s 58 točkami in Milan Hribar ter Helmut Božič, (oba s 57 točkami) so mu sledili na lestvici. Pri ženskah je zmagala Ani Strugger (56), pred Zaliko Novak (54) ter Moniko Hribar in Inge Karničar. Zmagovalec je dobil živga kozliča (17 kg).

* NOGOMETNI TERMINI:

v soboto 31. 5. 1986
ob 16.30 WAC - SAK
ob 17.30 Treibach - Sele

v nedeljo 1. 6. 1986
ob 17.30 Šmihel - Borovlje

● **Biljard** - Trije člani Slovenskega biljardskega kluba so se minulo soboto udeležili koroškega prvenstva posameznikov v „devetki“. Vinko Kušej in Marko Kristof sta napredovala v drugo kolo, kjer sta pa v nedeljo - Kušej z 18 točkami, Kristof s 33-imi - izpadla. Med zadnje 20 je prišel še Avgust Serajnik z 42 točkami. Včeraj je Serajnik imel nadaljnjo igro tega prvenstva.

„ARGE Kultur“ obračun enoletne dejavnosti

Kulturni dejavniki kot je Hortus Musicus, Uni-Club, Bierjokl/Pri Joklnu, Kamot, Alternativni kino in drugi so se pred letom dni združili v delovno skupnost ARGE Kultur z namenom, da bi bolj uspešno odvijali kulturno življenje v Celovcu in drugih krajih Koroške. Predpostaviti je treba, da v glavnem gre za prireditve malega značaja, kar je že razvidno iz imen društev združenj. To pa seveda ne pomeni, da prireditve imenovanih društev obiskuje malo ljudi.

Na tiskovni konferenci, ki je bila minuli teden, so odgovorni povedali, da so v teku enega leta povprečno imeli vsak dan prireditev, skupno pa je te prireditve obiskalo nad 50.000 ljudi. To je v sorazmerju z drugimi - tudi javnimi kulturnimi ustanovami - uspeh, ki ga mora priznati vsak, ki ve, kaj pomeni organizacija kulturnega dela. Kljub temu pa ARGE Kultur iz javnih sredstev dobi zelo malo podpore. Mestno gledališče dobi 600 šilingov subvencije letno za sedež, medtem ko ARGE Kultur dobi za obiskovalca samo 10 šilingov.

Med vidne uspehe odgovorni uvrščajo dejstvo, da časopis „Klagenfurt“, uradno glasilo mesta Celovec, ARGE Kultur omogočilo enkrat na mesec oblikovati eno stran, na kateri napovedujejo prireditve vključenih organizacij. Žal pa je v tem oziru prišlo do cenzure, kar zadeva dvojezičnih vabil na tej strani: slovenska besedila enostavno črtajo, kar je razvidno iz objavljenih faksimil. Zato je prišlo tudi do

19. Der Kandidat und seine
M a r z Bundesgenossen / Kandidat in
njegovi zavezniki
Lichtbilder Vortrag zur Kandidatur Scrinzis
diapradavonje anti-faschistisches Komitee
Bierjokl / Pri Joklnu, 20.30 Uhr

19. Der Kandidat und seine
M a r z Bundesgenossen
Lichtbilder Vortrag zur Kandidatur Scrinzis
Bierjokl / Pri Joklnu, 20.30 Uhr

Tako cenzurirajo

protesta ARGE Kultur, da kar mestni očetje odgovarjajo, da Celovec ni dvojezičen, da so itak širokogrudni, ko „dopuščajo“ naziv lokala „Bierjokl / Pri Joklnu“, češ, da je s tem že dana kontinuiteta dvojezičnosti. To je v nesoglasju z vsakim načelom demokratičnosti, da ne govorimo o odnosu do slovenske manjšine. Vsak, še tako stvaren argument ne pomaga, dvojezične napovedi prireditev mestni senat ne bo dovolil in bo slovenska besedila odstranjeval tudi v bodoče. Kaj naj k temu rečemo? Samo lahko vprašamo, zakaj se Celovec sicer zelo rad ponaša kot prireditelj mednarodnih srečanj in zlasti s pobratenskimi mesti - tudi Ljubljano - kaže širokogrudnost in odprtost, torej čemu dvojna merila?

MENJAVA DENARJA

Stanje v sredo 28. maja 1986.

Za 100 dinarjev dobite	3.75 šil.
Za 100 dinarjev plačate	4.75 šil.
Za 100 lir dobite	1.00 šil.
Za 100 lir plačate	1.06 šil.
Za 100 mark dobite	693.70 šil.
Za 100 mark plačate	710.00 šil.

SLOVENSKI VESTNIK 40 LET

V okviru nagradnega tekmovanja v pridobivanju novih naročnikov naročam „Slovenski vestnik“ in prosim, da mi list pošiljate na naslednji naslov:

Ime in priimek

naslov

pošta

Obvezujem se, da bom naročnino redno plačeval(a) in prosim, da mi pošljete račun in položnico.

(kraj in datum)

(podpis)

Pridobivaj nove naročnike

Letalske ponudbe „Poletje 86“

Poslužite se ugodnih letov z letališča Ljubljana na letalih Adria Airways

LJUBLJANA - Beograd
- Sarajevo
- Skopje
- Titograd

in sezonskih letov za - Dubrovnik
- Split
- Tivat
- Zadar
- Pulo

Prodaja kart in informacije: CARTRANS Paulitschgasse 7, tel. 0 42 22 / 51 26 80
Reisebüro SPRINGER kakor tudi vse turistične agencije v Sloveniji.

**adria
airways**
ljubljana